Ժ· ՏԱՐԻ 2975 | ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 22 ԹԱՂ.ՈՑ 4386 | 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1893 | 5 ՐԷՃԷՊ 1311 | ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.
ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه غلطه ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան ... 150
» » Վեցամսեայ ... 75
» » Եռամսեայ ... 40
Օտար երկիրներ Տարեկան Ֆրանք ... 56
» » Վեցամսեայ ... 28
Ընտիր թուղթի վրայ ... Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց թղթատար ... 50
Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏ. 31, ՅՈՒՆՎ. 12, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴՐԱՄԱՆ. 80Ն ՄԸ

Բովանդակ Հունգարիա, պետական բարձրագոյն անձնաւորութիւններէն սկսեալ մինչեւ ժողովրդային դասակարգը, բերկրութեամբ կը տօնէ Մօրից Ժօքայի (կամ՝ բուն մաճառերէն անուամբ՝ Մաւրուս Եոքայի (*)) գործունէութեան յիսնամեակն․ Հանդէսն, որուն պատրաստութեան վրայ Աէս-Էշէի մէջ խօսած էինք անցեալ շաբթու, Յունուար 6ին սկսաւ (ը. լ.) եւ երեք օր տեւեց, ճշմարտապէս ազգային տօնի մը կերպարանն առնլով․ Գըլխաւոր արարողութիւնը Փեշթայի մէջ իսկ տեղի ունեցաւ․ Բայց երկրին ամէն քաղաքներուն եւ աւաններուն մէջ, համակրանքի ցոյց մ'եղաւ այն անուանի գրագէտն, որ ընտիր ընտիր երկերով ճոխացուցած է մաճառական լեզուն ու գրականութիւնն, եւ ընթերցող հասարակութեան միտքն ու բարոյականը շինած է, անխտիր ամենուն սիրելի ըլլալով․ Ժօքայ, այժմ 69 տարեկան, Հունգարիոյ այն գրագէտն է զոր օտարներն ամենէն աւելի կը ճանչեն․ զի հունգարերէնը Մաճառստանէն դուրս հասկցուած լեզու չէ, եւ մաճառ գրագէտներէն գրեթէ միայն Ժօքայն է որոյ գործերէն մի քանին թարգմանուած են գերմաներէնի, Ֆրանսերէնի եւ ռուսերէնի․ Յիսնամեայ յոբելեանին առթիւ Եոքայի ինքնակցական գրեր ստացաւ կայսերական եւ արքայական գերդաստանի անդամներէն եւ անդամակիցներէն, ուղերձներ ամեն գաւառներէն, եւ Հունգարիոյ գրեթէ ամեն քաղաքներուն պատուոյ քաղաքացիութիւնն իրեն նուիրուեցաւ գեղակերտ վկայագրերով, ընտիր տուփերու մէջ դրուած․ Անհամար պատգամաւորութիւնք երկրին ամեն կողմերէն Փեշթա եկած են այս առթիւ ու դեռ պիտի գան, կ'ըսեն Յունուար 6 թուակիր Վիեննական լրագիրք որոցմէ կը քաղենք այս տեղեկութիւններ․ Եթէ անոնցմէ եք որք համակրութեան նիւթական արտայայտութիւններէն աւելի կ'ախորժին, կարեւոր է ուրեմն յիշել թէ յոբելեանի կարգադիր մասնախումբն, հարուստներէ ու գրագէտներէ բաղկացեալ, հանգանակութիւն մը բացած եւ տպագրիչներուն հետ կարգ մը տնօրէնութիւններ ըրած է, որոց համեմատ Եոքայի բոլոր գործերն ի նորոյ պիտի տպուին հարիւր հատորով, եւ մէկ անգամէն տասն հազար անգլիական ոսկւոյ գումար մը պիտի տրուի բախտաւոր գրագէտին իբրեւ հեղինակութեան իրաւունք․

* * *

Մաճառ գրագէտներու այժմեան սերունդը, քիչ բացառութեամբ, Եոհքայի դպրոցէն կ'ելնան սկսուլի․ իր գրուածներ ճշգիւ կը պատկերացնեն մաճառական կեանքն՝ անցեալ եւ ներկայ․ Կարեւոր պարագայից մէջ ինքն ալ իր աշխատութեան բաժինն ունեցած է, եւ գրական ոգւով առողջացած, յետոյ ամեն բան ի գիր առած է, իբրեւ խմբագիր — հրապարակագիր, իբրեւ պատմիչ, իբրեւ բանաստեղծ — թարգմանիչ եւ վիպասան․ Այս բազմակի հանգամանքով, գրած է երեք հարիւր հատորներն որք իր գործոց ամբողջութիւնը կը կազմեն․ Իր վէպեր ընկերական եւ պատմական են, եւ անգլիացի թղթակից մը, խօսելով Ժօքայի գրական արժէքին վրայ, կ'ըսէ որ եթէ անգլիացի ծնած ըլլար, Ուոլթըր Սքոթ անուանի պատմիչ-վիպասանին երկրորդը պիտի ըլլար․ իսկ եթէ ֆրանսացի ծնէր, իր հայրենակիցք զինք Վիքթոր Հիւկոյի կամ Ալեքսանդր Տիւմա հօր աստիճանակից պիտի ընէին․ Եոքայի դժբախտութիւնն է որ գրած է մաճառ լեզուաւ, զոր իր ազգակիցք միայն կը հասկնան, որով զրկուած է իր գրական աշխատութիւնն ուրիշ ազգերու կողմէ գնահատուած տեսնելու բախտէն․ Բայց կարծես այս զրկանքին վրէժն հանելու համար, իր հայրենակիցք նոյնքան սիրած են զինք որքան եւրոպացի ամենէն համբաւաւոր բանաստեղծը, գրագէտը, գիտունը, սիրուած է իր ազգակիցներէն․ Ժօքայ ամեն բանէ առաջ Մաճառ մ'է, եւ Մաճառները քանի որ կրթուեցան եւ յառաջդիմեցին, աւելի հասկցան եւ գնահատեցին իրենց բազմանցապէս առհմային գիրքը․ Գահաժառանգն եւս շատ կը սիրէր զինք․ զի երկրին եւ Տէրութեան մեծ բարեկամ մ'է Եոհքայ, որ գահաժառանգին հետ գործակցութեամբ կը հրատարակէր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ Պետութեան բազմազան երկիրներուն եւ բազմատարր ցեղերուն նկարագրական պատմութիւնն ու տեղագրութիւնը պատկերազարդ․

* * *

Մաւրուս Եոհքայ 1825ին ծնած էր Հունգարիոյ Քամօրն քաղաքին մէջ, որ աւելի քան կէս դար առաջուան պատերազմներուն մէջ կարեւոր դեր մը կատարած է․ Իր ուսումնքն ըրաւ ի Փրեսպուրկ եւ ի Բապա, ուր մտերմացաւ մաճառ երեւելի բանաստեղծ Բէթէօֆիի հետ, եւ յետոյ ի Քիըչքէմէթ փաստաբանի վկայագիրն ստացաւ․ բայց շատ չանցած, զզուելով թողուց փաստաբանական արուեստն․ արովհետեւ օր մը պարտաւորեցաւ գործակցիլ խեղճ այրի կնոջ մը ստացուածքին դրաւման ու հրապարակաւ վաճառման, որ Հունգարիոյ մէջ այն ատեն փաստաբանի մը պարտաւորութեանց մէկ մասը կը կազմէր․ Չկրցաւ այս գործին հաւանիլ, եւ աւելի լաւ սեպեց թողուլ իր պաշտօնը, եւ յարեցաւ հրապարակագրութեան, քաջապէս ուսած ըլլալով իր ազգային լեզուն ու գրականութիւնը․

Իր առաջին գրական գործ 1843ին հրատարակեցաւ, Հրեայ տղայ մը անուն թատերերգութիւնն է, եւ քաղաքային հաւասարութեան դատը կը պաշտպանէր ի նպաստ Հրէից, բան մը զոր 50 տարի ետքը Նախարարապետ Տէքի․ Վէքէրլէ պիտի առաջարկէր մաճառ Խորհրդարանին․ Երեք տարի ետքը տպեց իր առաջին վէպը, կամ լաւ եւս պատմական դէպքի մը վրայ յօրինուած նկարագրութիւնն եւ ուսումնասիրութիւնն, որուն համար 30 անգլ. ոսկի ստացաւ, որ այն օրերուն մէջ մաճառ հեղինակի մը համար քէչ վճարում չէր սեպուեր, երբ անգլ․ վիպասան Տիքընս կը գոհանար 80 ոսկի ընդունելով «Բէօ-Քէտէլ Ռա...»ուն համար․ Այն շփոթ ժամանակներուն մէջ երիտասարդ գրողն, իր թատերական զբաղմանց բերմամբ, ճանչցաւ անուանի ողբերգակ դերասանուհին Օր․ Ռօզ Լապօրֆալվի, որուն հետ ամուսնացաւ, եւ երջանկապէս միասին ապրեցան քառասուն տարիներ․ Ժամանակ մը ստանդական կեանք վարեցին, եւ Փեշթա դարձան մի քանի ամիս ետքը Վիլակոսի ճակատամարտէն, որ վերջ տուաւ Հունգարիոյ եւ Ռուսիոյ պատերազմին․ Ժամանակ մը Ժօքայ գրականութեամբ միայն զբաղեցաւ․ Հէքեաթներու, պատմական գրուածներու, թատերերգութիւններու եւ վէպերու անվերջանալի շարք մը գրեց, որ դեռ չէ վերջացած․ Քանի մը գրական շաբաթաթերթերու տնօրէն եղաւ․ Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ պատերազմէն ետք, երբ աւելի ազատութիւն տեսաւ, իրեն յատուկ օրաթերթ մը հիմնեց «Հօն» կամ «Երկիր» անուամբ․ Ապա երեսփոխան ընտրեցաւ, եւ ցարդ անդամ է Հունգարիոյ Խորհրդարանին․ Վարչապետ Գ. Թիսայի ամենէն հաւատարիմ հետեւողներէն մին եղաւ, եւ թէպէտ հիմա Գ. Թիսա իշխանութեան վրայ չէ, բայց անոր լուսամիտ համագումարներուն յաջողումին է միշտ Ժօքայ․ կառավարական մեծամասնութեան օրգանն եղած Նէմզէթ (Ազգ) լրագրին քաղաքական տնօրէնն է այժմ․

Անձնապէս, Ժօքայ շատ բարի մարդ է․ համեստ, մարդասէր, ընտանեսէր, ուղղամիտ․ Բնաւ թշնամի չունի․ Իր գրուածներն ալ ազնուական բան մ'ունին․ Գռեհիկ իրականութիւններու, վաւաշոտ նկարագրութիւններու սիրահարներն իրենց փնտռած բաները պիտի չկրնան գտնել Եոքայի 300 հատորներուն մէջ․ Անձնական քինախնդրութենէ եւ Էկբէշէ վեր է․ Նոյն իսկ խորհրդարանական կեանքի ամենօրեայ մանր քաշքշուկները անհանդուրժելի կը գտնէ․ Խորհրդարան կ'երթայ միայն նոր սեղանդը ճանչնալու համար, եւ իր գլխէն անցած դիպուածներն իր երիտասարդ պաշտօնակիցներուն զուարճալի ոճով պատմելու համար․ Իր վարմունքին ու խօսուածքին մէջ բանով մը չի զգացներ թէ Հունգարիոյ ամենամեծ մարդոցմէն մին է ինք․ Աւելի ընդարձակ միտք մը, աւելի լայն սիրտ մը երբեք աւելի խոնարհ անձնաւորութեան մը մէջ չէին մարմնաւորուած․ Իր գրական արտադրութեանց առատութիւնն, իր աշխատութեան արդիւնաւորութիւնը բացատրելով, կ'ըսէ․ «Ես ձեզ պէս պարապ տեղը չեմ քնանար․ իմ քունիս մէջ կը հեղինակեմ գրուածներուս մեծագոյն մասը․ Նախորդ օրը գրած պատմութեանս շարունակութիւնն երազիս մէջ կը տեսնեմ, եւ առաւօտ կանուխ ելնելով թուղթի վրայ կը նշանակեմ»․

* * *

Մաճառները, փառաւորելով պարկեշտ գրագէտ մը որ այնքան ծառայութիւններ մատուցեր է իրենց լեզուին ու գրականութեան, իրենք զիրենք կը փառաւորեն․ զի կը ցուցնեն թէ զուտ իմացական եւ բարոյական կարգի մէջ մատուցուած ծառայութիւնները գնահատելու կարողութիւնն ունին․ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ վեհապետն եւ մաճառ կառավարութիւնն ալ պաշտօնապէս վարձատրելով զայն, կը հաստատեն անոր ուղղամտութիւնն եւ մատուցած ծառայութիւններուն հանրօգուտ հանգամանքն․ իսկ մեք Մաւրուս Եոհքայի վրայ կը շնորհաւորենք ազնուական հանճարը․ զի մաճառական միտքն հիմնապէս ազնուական միտք մ'է, եւ Եոհքայ գեղեցիկ օրինակներէն մին է ազնուական մտքին գրական ընդունակութեանց եւ կարողութեանց․

Բ. ՔԷՉԵԱՆ

(*)·—Մաճառերէնի մէջ, չեշտեալ Ա կը հնչուի Օ։ Իրենց ազգին անունը Մօկեար կը հնչեն։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՆԴԻՍԻՆ

Անցեալ շաբաթ առաւօտ, Փեշթայի պաշտօնական մեծագոյն սրահներէն միոյն մէջ համախմբեցան նախարարներ, երեսփոխաններ, ներկայացուցիչներ գիտութեանց, գրութեանց, գեղարուեստից, ամենքը պաշտօնական զգեստով եւ մաճառ ազգային մանաւանդ մաճառական սոկեձեւ ակնախտից արդուզարդով եւ ազնուական բարձր դասու տիկնայք՝ իրենց բոլոր գեղով ու շնորհով․

Պառոն Լոռան Էօթվէօշ նիստը բանալով, ծանոյց թէ մաճառ ընկերութեան ամեն դասակարգեր հաւաքուած են յանձնելու Պ. Մաւրուս Եոհքայի մեծարելու համար գրականութեան ժիր մշակն եւ Հունգարիոյ հանճարը․ Խնդակցեցաւ անուանի գրագէտին՝ իր գեղեցիկ, հրապուրիչ, բանաստեղծական լեզուին համար, իր գրուածոց մէջ արտափայլած ազնիւ եւ մաքուր զգացումներուն, իր ներշնչած պարկեշտ եւ կենդանարար ոգւոյն համար․ Ապա կարդաց Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր կողմէ պալատական նախարար Պ. Լուի Թիսայի ուղղեալ հետեւեալ խօսքերը․

«Իմ պալատական մաճառ նախարարիս պաշտօն կը յանձնեմ՝ իմ բարեմաղթութիւններս յայտնել առ Մաւրուս Եոհքայ, իր գրական յոբելեանին առթիւ, եւ հաղորդել նմա իմ բարձր գնահատումս այն նշանաւոր ծառայութեանց համար զորս մատուցած է գրականութեան ասպարէզին վրայ»․ ՖՐԱՆՑ ԵՈԶԷՖ

Ներկայք յոտնկայս լսեցին վեհապետական յայտարարութիւնն եւ ջերմապէս ծափահարեցին․ Ապա սկսաւ ճառերու եւ ուղերձներու երկար շարք մը․ Գեղեցիկ սեռին կողմէ Տիկին Քոլոման Տիքի անուշ ձայնով մը կարդաց չքեղ ուղերձ մը, որուն պատասխանելով Եոհքայ ըսաւ «Կիներն ազգին արեւն են, որ կը կենդանացնէ, որ կը լուսաւորէ եւ կ'ոգեւորէ»․ Երեք—չորս հարիւր պատգամաւորութիւններ շատացան առանց կարդալու գրագէտին ներկայելով իրենց ուղերձներն, որոց հետ ընծայներ ալ բերած էին․ Մաճառուհեաց կողմէ մատուցուեցաւ պատուական գորգ մը, զոր ազնուական մաճառ տիկիններ իրենց քնքոյշ մատներով հիւսեր էին յատկապէս Մաւրուս Եոհքայի համար․

Ցետոյ Պ. Եոհքայ առաջնորդուեցաւ քովի սենեակն, ուր շքասեղան մը պատրաստուած էր, եւ հոն, Շանփանիայի եւ Թօքէյի երկու գաւաթներու մէջ տեղ, իրեն մատուցուեցաւ տասն հազար անգլ. ոսկւոյ գումարը զոր յիշած ենք մեր խմբագրականին մէջ, իբրեւ ազգային հանգանակութեան մը արդիւնք, մետաքսեայ չքեղ թղթապանակի մը մէջ դրուած չէքով մը՝ Ազգային Պանքային վրայ․

Նոյն գիշեր ի պատիւ Եոհքայի մեծ խրախճոյք մը տրուեցաւ եւ փառաւոր պարահանդէս մը Օբերայի Թատրոնին մէջ․ Հազարաւոր հեռագրեր եկան Եւրոպայի գրեթէ ամեն կողմերէն, ընդ որս Սերպիոյ Աղեքսանդր Թագաւորէն, Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ Իշխանէն, Հունգարիոյ կաթոլիկ եւ բողոքական եպիսկոպոսներէն, եւն։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՔ ԵՒ ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԺՔ

Աէս-Էշէի Դեկտ․ 17ի խմբագրականէն խօսեցանք Երկրագործական վարժարանին վրայ, եւ Երկրագործական եւ Անասնաբուժական մասնագիտութիւններն առանձնելու երկրին մէջ մուծուած նոր փոփոխութիւններուն վրայ․ Այսօր, ուրեմն, Պրուսա կ'ուղեւորին կայս․ կառավարութեան որոշած 14 անասնաբոյժներն, որոց երկուքն հայ, իրենց արուեստն ի գործ դնելու համար Տէրութեան այն նահանգին մէջ որ ամենէն աղէկ կը յարմարի առաջին փորձի մը․ 14 անասնաբոյժներէն 12ն այս տարի ելած են Հալքալիի վարժարանէն, եւ միւս երկուքը զինուորական վարժարանէ ելած անասնաբոյժեր են․ Առաջին գործը պիտի ըլլայ թող չտալ որ միւս նահանգներէն Պրուսայի նահանգը վարակեալ կենդանիներ մտնեն․ Այս [illegible] ներուն վրայ յարմար տեղեր մէկ մէկ կայանք պիտի հաստատեն եւ կենդանեաց մաքրանոց մը կամ Լազարէ (Թէհաֆիֆուզխանէ)․ Անասնոց հօտերուն անցած ճամբաներն որքան յայտնի են, եւ 14 անասնաբոյժք կարող պիտի ըլլան 14 մաքրանոց հաստատելու․ Մաքրանոցներուն մէջ անոնք պահակներ գործածելով ի գործ պիտի դնեն որպէս զի կենդանեաց հօտեր չոքաչոքաղի չանցնին․ Կենդանեաց հօտ մը կայանէ մը անցած ատեն, պիտի քննուի․ Եթէ վարակեալ հիւանդութենէ բռնուած կենդանի գտնուի, պիտի մորթուի, եւ պարագային համեմատ կառավարութիւնը կենդանւոյն արժէքին երկու երրորդը կամ մէկ երրորդը պիտի տայ հօտին տիրոջը․ Բայց եթէ սա փորձէ ծածկէ իր հիւանդ կենդանին, ոչ միայն կենդանին պիտի մորթուի, այլ եւ տիրոջը փոխարինութիւն պիտի չըլլայ․ Հիւանդութեան տեսակին համեմատ, կամ մարմինն ամբողջ պիտի փճացուի եւ կամ հիւանդ մասերը դուրս հանուելով՝ մնացեալ մասերը տիրոջը պիտի յանձնուին իբրեւ միս ծախելու համար մսավաճառներուն․ Այս կերպիւ, նահանգին մէջ գտնուած կենդանիները պիտի ազատին ուրիշ տեղերէ եկած կենդանիներէն վարակուելէ, եւ երկրորդ, նահանգին բնակիչք, կամ անոնք որ Պրուսայի նահանգէն ուտելու համար կենդանի բերել կուտան, զինք պիտի մեան սուրուած միսեր ուտելէ․ Այս զգուշութեանց համար պէտք եղած ծախքն հայթայթելու նպատակաւ, նահանգին մէջ մտնող ամեն կենդանիի փոխարէն 20 փարա տուրք պիտի առնուի․ Այս տուրք այնքան ծանր չէ որ մսի գնոյն վրայ կարենայ ազդել, բայց հաստատուած զգուշութիւնն ամեն կերպիւ օգտակար պիտի ըլլայ․

Միեւնոյն ժամանակ, պիտի աշխատուի կենդանեաց տեսակն ազնուացնել եւ բազմացնել․ Այս նպատակաւ, ուրիշ նահանգներէ կամ ի հարկին ուրիշ երկիրներէ արու եւ էգ ընտիր կենդանիներ պիտի գնուին եւ Պրուսայի նահանգը պիտի բերուին, հոն հասարակային տեսոններու մէջ խառնուելու համար բնիկ կենդանիներուն հետ․ Ասոնք լաւ տնօրէնութիւններ են որք պատիւ կը բերեն յառաջդիմասէր Վեհափառին հեռատես ոգւոյն, որով կը փափաքի գործնականապէս զարգացնել երկրին բարգաւաճումն․ Մերինին պէս գերազանցօրէն հողագործական երկիր մը պէտք էր կենդանական մեծ հարստութեան մը տէր ըլլար․ բայց դժբախտաբար մինչեւ ցարդ փափաքուած գիտութիւնները չէ վայելած, ոչ ուսումը, ոչ գործնական վարժութիւնը․ Հիմա թէ ուսումը կը տրուի երկրագործական եւ անասնաբուժական վարժարաններուն մէջ, եւ թէ գործնական կիրառութեան կը ձեռնարկուի՝ մասնագէտ պաշտօնատարներու ձեռամբ․ Համբերութեան գործ մ'է այս, յուսամ հայ երիտասարդներն եւս կրնան մաս [illegible] րին հետեւելու երկրագործական եւ անասնաբուժական ուսմանց․ Ասիկա նաեւ կոյս ասպարէզ մ'ըլլալու առաւելութիւնն ունի, եւ մանաւանդ անդրանիկ շրջանաւարտները լաւ կէտերու վրայ պաշտօն գտնելու ամեն ապահովութիւն կը վայելեն․

Բ. Գ.

ՔԱՂՈՒԱԾՔ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ․ — Պ. Թրիքուբիս նոր տարուոյ ելմտացոյցը Խորհրդարանին ներկայեց, եւ այլ եւ այլ նկատմամբք ուշագրաւ հաշիւ մ'է այս․ Ցարդ Յունաստանի նախարարապետներն եւ նոյն ինքն Պ. Թրիքուբիս հասոյթները կարելի եղածին չափ աւելի ենթադրելու եւ ծախքերը կարելի եղածին չափ քիչ ցուցնելու կը ճգնէին․ Այժմ Պ. Թրիքուբիս, արդարացնելու համար պարտուց նկատմամբ իր ծանօթ տնօրէնութիւններ, հասոյթները կարելի եղածին չափ քիչ կը ցուցնէ, վերջին ժա-

---

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (129)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

Հարցաքննիչ դատաւորը չէր հասկցած․ կրնա՞ր կարդալ այդ տարօրինակ հոգւոյն մէջ ուր զգացումները չեն պատկանիր մարդերու հաւաքական բնաւորութեան․

Ոստիկանական բժիշկը անմիջապէս կանչուած էր․

—Այս մարդը մահուան վտանգի մէջ է, ըսաւ․

—Բանտ կրնա՞յ փոխադրուիլ․

—Ոչ, յարեց բժիշկը, ճամբան երկար է․ Պէտք երթամ հրաման տամ որ հիւանդանոց փոխադրեն․․․

—Կը յուսա՞ք որ բժշկուի․

—Բացառիկ կորովով բնութիւն մըն է․ Բայց կարելի չէ կարծիք մը յայտնել մինչեւ որ արիւնհոսութիւնը չդադրի․

Բժիշկին ըսածին պէս եղած էր․

Պատգարակի մը վրայ տարածուած, Տիւլու հիւանդանոց փոխադրուեր էր․ կատարելապէս անզգայ էր․ երեսը կապարի գոյներով քարացած էր, իբր թէ մահուան մատները դրոշմուած ըլլային դէմքին վրայ․

Այն ատեն Օթէլ-Տիէօ հիւանդանոցին մէջ մասնաւոր սենեակ մը կար բացառիկ վիճակ ունեցող անձերու յատուկ․ Առաջին յարկը կը գտնուէր, գետին կողմը, երկու եզերքները միացնող նրբակամուրջէն քիչ հեռու․ Տակը, ահագին վանդակով լայն ծակ մը կը բացուէր․ Այն բացուածքներէն մին էր ուսկից կը մտցուէր նախկին գետնափորները, յորս արդէն ոչ ոք կ'այցելէր, եւ որք ջուրով լեցուած էին կ'ըսուէր․

Այդ սենեակը, որուն պատերը ճերմակ կիրով ներկուած էին, բանտի մը խուցին կը նմանէր․ եւ պատրանքը կատարեալ ընելու համար, երկաթէ հաստ ցիղեր գամուած էին բարձր պատուհանին շրջանակին մէջ․

Գետինը ծածկուած էր լայն քառակուսի սալաքարերով, ճերմակ եւ սեւ, որոց վրայ ձգուած էր խսիր մը․

Հոն պիտի գտնենք Տիւլուֆէնը․

Շատ օրեր անցեր էին յորմէ հետէ գործած էր այդ տեսակ մը ինքնասպանութիւնը․

Գրեթէ յիսուն ժամ․ յուսահատած էին զայն ազատելէ․

Արիւնհոսութիւնը — բաց ի տկարութենէն — զառանցոտ տենդ մըն էր պատճառած որուն հետեւանքը կրնար մահացու ըլլալ․

Դժբախտը, խուլ տագնապի մը մէջ, կռուած էր իր պահապաններուն դէմ եւ զայն սանձելու համար ստիպուած էին զըսպաշապիկ գործածել․

Բայց, այդ տագնապէն ետքը, կատարեալ ընկճում առաջ եկած էր զգալի բարեփոխութեամբ հանդերձ․

Ա՛լ տարակոյս չկար թէ մահուընէ պիտի ազատէին զինքը․

Երբ ինքզինքին եկաւ, Տիւլուի առաջին խօսքը սա եղած էր․

—Խօսք եղա՞ւ բերնէս․․․

—Ի՞նչ ըսել կուզէք, հարցուցած էր ներքին բժիշկը․

—Ոչինչ, աւելցուցած էր Տիւլու․

Երկար ժամեր փորձած էր իր միտքին մէջ վերակազմել հարցաքննիչ դատաւորին խուցին մէջ կատարուած տեսարանը, եւ երբ ապահով եղած էր թէ վնասաբեր խօսք մը չէր խուսափած կուրծքէն, սփոփանքի հառաչ մըն էր արձկած․

Հիմակ, չէր զգար իսկ այն վարանումը որ պահ մը քիչ մնացեր էր որ գաղտնիքը խլէր իրմէ․ Ուժգնօրէն կը վանէր միտքէն լա Գալիլէօզին ուրուականը․ ա՛լ մտիկ չէր ըներ այն ձայնին որ տակաւին կ'ելլէր կիսախուփ գերեզմանէն՝ իր սպանչին պատժումը պահանջելով․

Պիսքաւ, թէեւ բացակայ, նորէն կատարելապէս տիրացած էր Տիւլուին որ կը սարսռար մտածելով որ պահ մը բաւական անամօթ եղած էր միտքէն մատնութիւն մը անցունելով․

Լմնցած էր․

Աշխարհի բոլոր հարցաքննիչ դատաւորները կրնային փորձել զայն խօսեցնել, ինք պիտի լռէր․

Արդ, այն առտուն, հիւանդանոցի տնօրէնին խուցին մէջ ինքնին բաւական անհաշան իրողութիւն մը տեղի ունեցաւ, որուն վրայ կ'արժէ որ կանգ առնենք․

Կառք մը կեցած էր Օթէլ-Տիէօի առջեւ, յետոյ վանդակը ներկայանալով՝ տնօրէնին հետ խօսիլ ուզած էր․

Այցաքարտը դռնապանին ցուցունելուն պէս ներս մտցուած էր․

Արդ, ահաւասիկ այցաքարտին պարունակութիւնը․

—Ճէյմս Ռօլֆ, բժիշկ եւ վիրաբոյժ, Կլասկօ․

Անգլիացի մըն էր, կատարեալ տիպարով, կարմրորակ մազերով, որք կը խաւանային բարձր եւ կարմիր ճակտի մը վրայ․ կլոր կտրուած կողմնամօրուսներ կը շրջանակէին լայն եւ կարմիր դէմքը․ Ծնօտն այն երկայնութիւնն ունէր որ կը յատկանշէ Ալպիոնի զաւակները․

Սովորական ողջոյններէ ետքը, Օթէլ-Տիէօի տնօրէնը հարցուցած էր թէ ի՞նչ բարեբաստ պարագայի կը պարտէր իր օտարազգի պաշտօնակցին այցելութիւնը․

Միւսը, ուժգին շեշտով, այլ յոյժ հասկնալի Ֆրանսերէնով մը պատասխանած էր թէ կը համարձակէր, անգլիական գիտութեան հանճարներէն միայն յանձնարարութեամբը, խնդրել Պ. տնօրէնէն՝ Օթէլ-Տիէօն այցելելու արտօնութիւնը․

Բնականաբար անոր խնդիրքը մերժելի չէր, ի Ֆրանսա մանաւանդ, ուր հիւրամեծարութիւնը արդարեւ շատ լուրջ բան է․

Տնօրէնն իր տրամադրութեան տակ մտած էր շնորհալի յօժարութեամբ մը, եւ այցն սկսած էր ընդարձակ հիւանդանոցին մէջ․

Ցիրաւի, տօքթօր Ռօլֆ մեծահմուտ մարդ էր եւ տեսակցութիւնն ախորժելի․ Գովեստ կը շռայլէր, ամենէն պարզ բաներուն վրայ կը սքանչանար, եւ յարմար առթիւ սա փաղաքշիչ խօսքը կ'ըսէր․

—Ա՛հ, պարոն տնօրէն, անգլիացիները շատ բաներ ունին ձենէ սորվելու․

Տնօրէնը կը ժպտէր եւ ձեռքն իր ճաղատ գանկին վրայէն կ'անցունէր, պատասխանելով․

—Կը շողոքորթէք մեզի, իրա՛ւ որ․

—Կ'երդնում որ ոչ, կը յարէր միւսը, ոչ մէկ հիւանդանոց այսքան բարեկարգ, այսքան կազմակերպուած երեւցած է ինծի․ Ցափշտակուեցայ, բոլորովին յափշտակուեցայ․

Եւ պտոյտը առաջ կը տարուէր ճերմակ անկողիններու շարքերուն մէջտեղէն, որոցմէ, անցնողները տեսնելու համար, երկար եւ դեղին ակառներով նիհար ուրուականներ կը ցցուէին․

Տնօրէնը բարեխիղճաբար կը բացատրէր թէ 36ը պարապ էր վասն զի հիւանդն այն առտուն մեռած էր, եւ թէ 39ը մահուան մօտ էր․

Անգլիացին գլուխը կ'երերցունէր ըսելով․

—Կատարեա՛լ, կատարեա՛լ․

Ցետոյ կը կենային անկողնի մը մօտ, որուն մէջ խեղճ մարդ մը կը գալարուէր՝ օգնութիւն աղաղակելով․

—Հանդարտեցէք, բարեկամ, կ'ըսէր տնօրէնը․ Պարապ տեղը կը պոռաք, ցաւերնիդ չանցնիր․

Սըր Ճէյմս Ռօլֆ գլուխը կ'օրօրէր գթութ գոհունակութեամբ մը, այնքան իր աչքին կը զարնէր այս խօսքին իմաստն ու ճշմարիտ տրամաբանութիւնը․

Բնաւ հարցում չէր ըներ, կը ճաշակէր արգանակն եւ համեղ կը յայտարարէր զայն, նորաբուժներուն յատկացուած գինիէն մէկ քանի կաթիլ կը խմէր եւ լեզուն կը շաչեցունէր ըսելով․

—Բախտ ունին ֆրանսացի ըլլալնուն․

Սակայն չկայ բարի բան որ չվերջանայ, եւ կը մօտենար վայրկեանն ուր երկու բժիշկները պիտի բաժնուէին, երբ հիւանդապահ մը մօտեցաւ տնօրէնին եւ ցած ձայնով քանի մը խօսք ըրաւ․

—Ոչ, ըսաւ սա աշխուժով․ Սաստիկ կ'ընդդիմանամ ատոր․ Բժիշկին տուած հրամաններուն գործադրութեանը պատասխանատու եմ․ Մինչեւ չորս հինգ օր արգիլեց հիւանդին սա էն ցնցում․․․ ըսէք Պ. հարցաքննիչ դատաւորին ղրկած մարդուն որ մարդասիրական խնդիր մը կայ որ գերազանց է արդարութեան նուիրական իրաւունքներէն իսկ․․․

Անգլիացին դէմքը հետաքրքրութիւն մը արտայայտեց․

Երբ հիւանդապահն հեռացաւ․

—Կը հասկնա՞ք, ըսաւ բժիշկը․ Խեղճ մարդ մը կայ հոս — չեմ գիտեր ինչ, փախստական թիապարտ մը — որ քիչ մնաց որ մեռնէր հարցաքննիչ դատաւորին խուցին մէջ․ Եւ ահա հիմակ եկ կուզէ զայն ինձ՝ դեռ բոլորովին չաղէկցած․

(Շարունակելի)

մանակներս երապէս գանձուած գումարներն իրեն հիմ բռնելով։ Այսպէս, Նոր տարւոյն մէջ կառավարական եկամուտը կ'ենթադրէ 86,250,000 տրահմի (թուղթ փրանք,) մինչ անցեալ տարւոյ խմտացոյցին մէջ 111,750,000 տրահմի ենթադրուած էր, և կը յարէ թէ իրապէս գանձելի գումարն ալ 87 միլիոնէ աւելի չի կարծեր։ Ամենէն աւելի նուազում կը ցուցնէ մաքսատան հասոյթից մէջ, 18,500,000 տրահմի, մինչ անցեալ տարւոյ խմտացոյցին մէջ 29 ½ միլիոն էր։ Պ. Թրիքուբիս կ'ըսէ թէ Նոր տարւոյն մէջ վաճառականութեան վիճակը խեղճ կը տեսնէ Յունաստանի համար. զի օտարները վարկ կը գլանան Հելլէններուն, երկրացիներն ալ տիրող տագնապին պատճառաւ՝ ըստ կարի քիչ բան կը գնեն օտարներէն, և վերջացող տարւոյս հունձքն առատ եղած ըլլալով, չատ պէտք չըլլար օտար երկիրներէն արմտիք գնել։ Վերջին ամիսներուն մէջ մաքսատան հասոյթք իրաւունք կուտան Պ. Թրիքուբիսի յոռետեսութեան։ Թէեւ հասոյթները պակաս կը ցուցնէ, բայց կառավարական ծախքէն նշանակելի զեղչ մը չըներ։ Կ'երեւի թէ այն համոզումն ունի որ նախորդ խմտացոյցներուն մէջ պէտք եղած ծախուց զեղչերը կատարուած են արդէն։ Բովանդակ ծախքն 86,250,000 տրահմի կը գնէ, յորմէ 17 միլիոն տրահմի կը հանէ արժէտեարց կուտայ իբրեւ տոկոս 100ին 30ի հաշուով. 700,000 տրահմի կ'աւելնայ. բայց Պ. Թրիքուբիս կը յուսայ որ աւելի մեծ գումար մը պիտի աւելնայ հասոյթներէն և թղթադրամը բառնալու պիտի կրնայ գործածուիլ։ Ալթէնքի մամուլն հակառակ է Պ. Թրիքուբիսի այս խմտացոյցին, զոր կը քննադատեն՝ դրամական ո՛ և է նպաստ չընելուն համար բազմաթիւ բարեգործական հաստատութեանց, որոց հասոյթները պակսած են հելլենական վարկին փճանալուն պատճառաւ։ Կը քննադատեն նաեւ թողելուն համար Պիրէոն—Լարիսայի երկաթուղին իբրեւ կառավարական ձեռնարկ, ևն։

ՁՄԵՌՆ այս տարի անօրինակ կերպիւ խիստ է Գերմանիոյ մէջ։ Ջերմէն վար 7 ու կէս աստիճան Ֆարէնհայդ նոյն իսկ Գերմանիոյ մէջ ամեն տարի չի լսուիր։ Շատ տեղ չոգեկառքերը չեն բանիր, ո՛չ թէ ճամբաներուն վրայ ձիւն դիզուած ըլլալուն համար, զի մաքրողները պակաս չեն, այլ զի խողովակներու մէջ ջուրն կը սառի և մեքենայք չեն կրնար բանիլ։ Պերլինի լրագիրք կը ծանուցանեն բազմաթիւ մահեր սառելէ։ Փարիզի մէջ ևս ջերմէն վար իջած է սանդիկրատը. Վերջապէս, Սպանիոյ նման սովորաբար գաղջ կլիմայ վայելող երկիր մը այս տարի անօրինակ ցուրտ կը տեսնէ։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ ԾԱՓՐԻԿԷ կռուոյ բախած են հեռաւոր պարագայից մէջ.—Արեւմտեան Ափրիկէի կողմը, Սիէռրա Լիոնէէ գէպ ի Նիգեր, Անգլիացիք 120 սահմանապահ ոստիկանք և Հնդկաստանէն բերուած 430 զօրքէ բաղկացեալ գունդ մը ղըրկած էին, ի կարգ բերելու Սոֆա ցեղն, որ ապստամբութիւններ կ'ընէր անգլիական իշխանութեան ներքեւ գտնուող հողին վրայ։ Այնպէս կը պատահի որ այն կողմերու ֆրանսական իշխանութիւնք ևս նոյն ցեղին դէմ կը մարտնչէին՝ ֆրանսական ազդեցութեան տակ գտնուող վայրեր արշաւած ըլլալուն համար։ Ֆրանսական զօրքերն ըստ մեծի մասին տեղացի խարջիկներ էին, բայց ընդ հրամանատարութեամբ բուն ֆրանսացի սպայից։ Երկու գունդերն իրարմէ անկախաբար գործած ժամանակ, օրին մէկն ալ իրարու դէմ կ'ելնեն, և ֆրանսական գունդը կարծելով թէ հեռուէն տեսած գունդը Սոֆայից կը պատկանի, կը սկսի կրակ ընել։ Անգլիացիք կը պատասխանեն, և թէպէտ մեծագոյն կորուստն Անգլիացիք կը կրեն, բայց ֆրանսացի սպայ մը գերի կ'իյնայ Անգլիացւոց ձեռք։ Այս կողմեր անգլիական և ֆրանսական երկիրք որոշուած գառուած են 1891—92ի անգլեւֆրանսական պայմանագրով։ Անգլիացւոց մէջէն սպանուած է սահմանապահ ոստիկանութեան հրամանատար հարիւրապետ մը, և իր մարդոցմէն 26ը, նաեւ հրնդիկ գունդէն մի քանի սպայք և զինուորք։ Բայց ինչպէս երեւի հեռագրէն երեւցած, երկուքին կառավարութիւնք թիւրիմացութիւն մը կը նկատեն այս դէպքը, որ ծանր հետեւանք ունենալու սահմանուած չի թուիր։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ վրայ ըլլալիք յաւելումներն ասոնք են եղեր, կլասթոնեան դահլիճին որոշումներուն համեմատ.—Արդէն չինուելու վրայ եղած մարտանաւերէն զատ, պիտի ձեռնարկուի չինել առաջնակարգ չորս զրահաւոր, չորս թնդանօթակիր չոգենաւ, երկու հրթ չըրջան մարտանաւեր սրընթաց, և 32 թորփիլանաւեր։ Կառավարութիւնը քանի մը միլիոն ոսկւոյ բացառիկ վարկ մը պիտի խնդրէ ասոնց համար, նոր խմտացոյցին մէջ։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ միջեւ երկար բանակցութիւններէ ետքը կնքուած առեւտրական—մաքսային պայմանագիրն Սպանիոյ ամեն կուսակցութեանց կողմէ գոհունակամբ ընդունուեր է։

ՉԻՆՈՒ հետ Ռուսիա բանակցութեան մտեր է, սահմանակից մի քանի չինական գաւառներու մէջ ռուսական վաճառականութեան թոյլտուութիւն ըլլալու համար, և ռուսական երկու հիւպատոսութեանց հաստատման համար։

ԱՆԳԼՈՒՀԻՔ իրաւունք պիտի ունենան քաղաքային և թաղային խորհրդոց ընտրութեան մասնակցելու, և միակ բացառութիւն այն պիտի ըլլայ որ եթէ այրն արդէն ընտրող ըլլայ՝ իբրեւ իր կնոջ հետ մի և նոյն ստացուածոց տէր անձ, այն պարագային մէջ կինը քուէ պիտի չտայ։ Իսկ երբ կինն իր հաշւոյն ստացուածքի տէր է, կամ անկախ է, (այրի կամ ամուրի), բացարձակապէս ընտրող պիտի ըլլայ։ Այսպէս որոշուեցաւ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, քաղաքային և թաղային ժողովոց վերաբերեալ ծրագրին վիճաբանութեան առթիւ։

«ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ» ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴՈՑ ՄԷՋ.—Ռըվիւ տ'Օրիանի յունուար 7 թուոյն մէջ Ց. Ջէլինկարեան ստորագրութեամբ հրատարակուած յօդուած մը կը յիշեցնէ թէ «Ժողով (տե՛ս այս աւուր խմբագրականը) ծանօթ է արեւելեան ժողովրդոց ևս. զի Աբէ—Էլէան Մահուլի մէջ Մամուրեան էֆ. ֆրանսերէնէ թարգմանելով հրատարակած է անոր կարգ մը վէպերն, և Աբէ-Էլէ արդէն քանիցս խօսած է մանաւ գրագէտին վրայ»։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովը Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ իւր նիստերը դադրեցուցած է և Ծնունդէն յետոյ պիտի գումարի։

Տնտեսական Խորհուրդը տեղեկանալով որով Թօփ-գաբուի թաղական խորհուրդն առանց ըստ օրինի Ազգ. Վարչութեան հաւանութիւնն առնլու ձեռնարկած է թաղին եկեղեցւոյն սեփական մէկ գրօսարանին նորոգութեան, որուն ծախուց համար փոխառութիւն մ'ալ ըրած է, հրաւիրած է՝ այդ նորոգութիւնն անմիջապէս դադրեցնել և հարկ եղած բացատրութիւնները տալ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտես. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչ.

Նարլըգաբուի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ քառասուն երկու ամսեայ մատակարարութեան հաշուեցոյցն 1890 յունվար 1էն 1893 յունիս 30, ըստ օրինի Տնտես. խորհրդոյ ներկայացուած եւ անոր յար և նման մի օրինակն յիշեալ եկեղեցւոյ բակը կախուած է ի տես թաղեցւոց։

Տնտեսական Խորհուրդն այսու Պաշտօնական Ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ թաղի պատուարժան ազգայնոց, որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ ոմն որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտեսական խորհրդոյ։

Սոյն պայմանաժամին լրումէն յետոյ՝ որ եւ է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

30 դեկտ. 1893 (Կնիք)

ԱԶԴ

Կաղանդի և Ս. Ծննդեան առթիւ Ղալաթիոյ նախակրթարանը պիտի գոցուի յունվար 1ին ու պիտի վերաբացուի 10 յունվար երկուշաբթի օրը։

Խնամակալութիւնը՝ որ տեղւոյ չգոյութեան համար ստիպուած էր Նախակրթարան յաճախել փափաքող բազմաթիւ աշակերտներ մերժել մինչեւ ցարդ, կը ծանուցանէ նաեւ թէ չէնքին վրայ նոր փոփոխութիւններ ընելով երկու դասարան ևս պատրաստած է այժմ և թէ յունվար 10էն պիտի կարենայ ընդունիլ նոր աշակերտներ։

31 դեկտեմբեր 1893 (Կնիք)

Ղալաթիա

ՎԱՀԱՆ ՎՐ. ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Կողքովը ԱՐԲԵՂԱՋԱԳԸ

Եւ ցնծովը 40 ՓԱՐԱ

Ա. տիպ

Աբեղաձագը նոր հրատարակութիւն մըն է, որ կը պարունակէ մեր հին կեանքէ առնուած հետաքրքրական և ծիծաղաշարժ նկարագրեր։

Վաղը, Շաբաթ, Տարեգլխոյ առթիւ Աբէ-Էլէ չի հրատարակուիր։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Պոլսոյ ոստիկանաց տնօրէն անուանեցաւ ոստիկանաց ժողովոյ և քննիչ մարմնոյ նախագահ Հիւսնի էֆէնտի։

Պոլսոյ ոստիկանաց ժողովին և քննիչ մարմնոյն նախագահ անուանեցաւ Ոստիկանութեան նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական և ոստիկանաց ուսուցիչ Բէֆիք պէյ։

Արքեպեղագոսի կղզեաց նահանգին վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ անուանեցաւ Համտի պէյ, նախորդ ընդհանուր դատախազ վերաքննիչ ատենին Տիրալքէբիրի։

Համտի պէյ կատարեց օրինական երդումը։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.—(Պաշտօնական Ջէրիտէ) Դեկտեմբեր 29ի չորեքշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ դեկտեմբեր 30ի հինգշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ հինգ դէպքեր պատահած են և երկու մահեր։ Առաջուան բռնուածներէն երկուքը մեռած են։ Ահաւասիկ մանրամասնութիւնները.

Էտիրնէ-գաբու՝ մէկ. Վարակեալն է Էմինէ Իպրահիմ, Թուրք.

Թաթավլա՝ մէկ. Թէօտոր (պատաւոր) Թուրք.

Գասըմ-Փաշա՝ մէկ. Հիւսմիւզ Ապտուլահ.

Թօփխանէ՝ մէկ. Տուրսուն Ալի.

Գանթարճըլար՝ մէկ. Իպրահիմ Խալիլ Պօլլահ.

Առաջուան բռնուածներէն մեռած են.

Ուն-գաբան՝ մէկ. Մկրտիչ Մալխասեան.

Այասօֆիա՝ մէկ. Մէհմէտ Ահմէտ.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Մինչեւ դեկտեմբեր 28, Ադրիանուպոլսոյ, Տիմէթօքաի, Լիւլէ Պուրկազի և գիւղերէն մէջ քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

—Դեկտ. 28էն 29, Տրապիզոնի մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է. Ծիւրմէնէի մաքրանոցին մէջ առաջուան բռնուածներէն երկու մահեր պատահած են։

—Եւդոկիոյ մէջ մինչեւ դեկտ. 28 սատնըմէկ օրէ ի վեր քոլերայէ ո և է դէպք չէ պատահած։

—Զալթաճաի Եասըվիրան գիւղին մէջ դեկտ. 28էն 29, նոր դէպք չէ պատահած և առաջուան բռնուածներէ մին մեռած է։

ԼԷՅԼԷՒ ԲԱՂԱԻՊ. — Երեկ գիշեր, Լէյլէի Բաղաիպի տօնին առթիւ, մայրաքաղաքիս բոլոր մզկիթներու մինարէները կանթեղներով զարդարուեցան և մզկիթներու մէջ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

* * *

Կայս. Իրատէի մը համաձայն, որ հրամայած է Լէյլէի Բաղաիպի տօնին առթիւ ազատ արձակել իրենց պատժոյն երկու երրորդն աւարտող բանտարկեալներն, այդ կարգի բանտարկելոց անունները պարունակող ցուցակ մը պատրաստուած է որ պիտի մատուցուի յառս կայսերական գահոյից։

* * *

Բ. Դրան կողմէ երեկ իրիկուն դրամական պարգեւներ բաշխուեցան աղքատաց, որք բարեմաղթութիւններ ըրին վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ. — Աւստրիական դեսպան Պարոն Ֆոն Քալիչէ երեկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի կողմէ երեկ Դատական և Կրօնական գործոց նախարարութեան յանձնուեցաւ ուղերձ մը, որով երախտագիտութիւն կը յայտնուի՝ Տարեգլխոյ և Ծննդեան տօներուն առթիւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ դրամական պարգեւին համար։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է դրամական պարգեւ մը շնորհել Սօֆիաի և Քէօսթէնտիլի իսլամաց աղքատներուն։

ՀԱՃԻ ԱՐԻՖ ՊԷՅ, գեր-նախագահ Առողջապահական Ժողովոյ, Սուրբէի Հիւմայունի Էմին կարգուելուն առթիւ նախընթաց օր կայս. պալատ գնաց և շնորհակալութիւն մատուցանելով արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

Հաճի Արիֆ պէյ յետոյ Էվգաֆի պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցաւ նախարար Վեհ. Ղալիպ փաշայի հետ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՑ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԸ.—Բարիզէն առնուած լուրեր կը հաղորդեն թէ սեղանաւորական մեծ հաստատութիւնք կը շարունակեն գնել Ռումէլիի երկաթուղւոյ պարտատոմսերէն եւ ա՛յս պատճառաւ է որ քանի օրէ ի վեր արագ արագ վեր կ'ելնէ Երկաթուղւոյ պարտատոմսը։

Այդ պարտատոմսերուն գինը, ինչպէս յայտնի է, վերջին օրերս զգալապէս բարձրացաւ։ Երեկ 99 ½ ֆրանք էր և այսօր 100 ֆր։ Լ. Հէբէր իւր ելմտական տեսութեան մէջ կ'ըսէ թէ այս բարձրացումը ո՛ր և է առնչութիւն չունի խաղացի արժէտեարց գումարման հետ որ տեղի պիտի ունենայ ի Հռոմ, այլ վերագրելի է 1886ին Գերմանիոյ և Աւստրիոյ մէջ եղած այն հրամանին՝ որուն համեմատ պարգեւաւոր վիճակահանութեամբ ո՛ր և է նոր փոխառութիւն արգիլուեցաւ։ Հիմակ, Գերմանիոյ մէջ 400,000 հատ և Աւստրիոյ մէջ 450,000 հատ կան Ռումէլիի երկաթուղւոյ պարտաթուղթերէն որոց վրայ միայն գործ կրնայ ըլլալ երկու կայսրութեանց մէջ. այդ օսմ. պարտաթուղթերը ունեցողներն անոնց գինը բարձր բռնել կ'ուզեն, եւ քէն մաս առ մաս վաճառելու համար հասարակութեան։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ. —Ռուսական դեսպան Պ. Նելիտոֆ ի մօտոյ պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս եռամսեայ արձակուրդով. Տիկին Նելիտոֆ պիտի ընկերանայ իր ամուսնոյն։

—Ռումանական դեսպան Պ. Միթիլինէօ՝ իւր կնոջ ու զաւկին հետ երեկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Նիս ուղեւորելու համար, ուր գտնուող իր մէկ ազգականէն ստիպողական հեռագիր մը ստացած էր։ Պ. և տիկին Միթիլինէօի բացակայութիւնը պիտի տեւէ երեք շաբաթ։ Այդ միջոցին, քարտուղար Պ. Սօրտոնի պիտի վարէ դեսպանատան գործերը։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԵՐԸ.—Որոշմամբ առողջապահական բարձրագոյն խորհրդոյ, Կ. Պոլսոյ վարակեալ շրջանակէն մեկնող նաւերուն համար հաստատուած երեքօրեայ քարանթինան յունուար 28էն խզուած է 24 ժամու հսկողութեան, ուղեւորաց և նաւաստեաց գոյքերն ու հանդերձեղէններն ապանխտելու պայմանաւ։ Նոյնպէս, Արեւմէլիի երկաթուղիով երկրին ներսը գացող ուղեւորները 24 ժամու հսկողութեան մը միայն պիտի ենթարկուին և անոնց գոյքերն ու հանդերձեղէնները պիտի ապանխտուին Չաթալճայի մաքրանոցին մէջ։

—Տրապիզոնէն եկող նաւերուն համար նոյեմբեր 8էն ի վեր հաստատուած տասնօրեայ քարանթինան յունուար 28էն սկսեալ խզուած է հինգ օրուան քարանթինայի, որ պիտի մաքրուի Սինօպի մաքրանոցին մէջ։

—Ափրիկեան Տրիպոլիէն եկող նաւերուն համար հաստատուած տասնօրեայ քարանթինան յունուար 28էն սկսեալ խզուած է 24 ժամու հսկողութեան, որ պիտի կատարուի առողջապահական բժիշկ ունեցող նաւահանգիստի մը մէջ։

—Բալէրմոյէն (Սիկիլիա) եկող նաւերուն համար հաստատուած 24 ժամու հսկողութիւնը ջնջուած է և անոր տեղ հաստատուած է բժշկական այցելութիւն։ Իտալիայէն և Թունուզէն եկող նաւերուն համար հաստատուած բժշկական այցելութիւնը ջնջուած է։

Ընդհ. Քննիչ Տեսչ. Բաշխ.

30 յունուար 93

ԶԷՆՔ. — Եպարքոսական շրջաբերական մը ծանուցած է գաւառաց կուսակալներուն՝ նախարարաց խորհուրդին կողմէ տրըուած հետեւեալ որոշումը որ վաւերացած է կայս. Իրատէով։

Մաքսատանց պաշտօնեաները պարտաւոր են գրաւել այն զէնքերն ու անոնց գործածուող նիւթերն որոց մուտք ի Թուրքիա արգիլուած է։ Որսորդութեան հրամանները, ատրճանակները և զարդարանքի յատուկ ուրիշ զէնքերը բացառութիւն կը կազմեն։ Ո՛ր և է ճանապարհորդ որ իր անձնապաշտպանութեանը համար ուզէ իրեն հետ կրել այն զէնքերէն որք արտօնուած են կառավարութենէն, պարտաւոր պիտի ըլլայ երաշխաւոր մը ցոյց տալ, յետ որոյ արտօնագիր մը պիտի յանձնուի իրեն։

ԱՄՍԱԹՌՇԱԿ. — Երկուշնէ սկսուած է մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարուիլ կառավարական բոլոր պաշտօնատանց։

ԲԵՐԱՅԻ պատժական ատեանն երեկ երրորդ անգամ ըլլալով զբաղեցաւ Արնավուտքէօյցի գեղագործ Թանաշի դատովը, որ ամբաստանուած էր թէ սխալ դեղով մը յոյն կնոջ մը մահուանը պատճառ եղած է։ Թանաշ այդ կէտին համար անպարտ արձակուեցաւ. իսկ առանց վկայականի բժշկութիւն ընելուն համար դատապարտուեցաւ եօթը ոսկւոյ դրամական տուգանաց։ Ընդհանուր դատախազը վերաքննիչ ատենին պիտի դիմէ անպարտութեան վճիռը վերաքննել տալու համար։

ՑՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՔ.—Քօհոբնոճիւնոբօլ կը ծանուցանէ թէ բարեպաշտ յոյն մը, որ իր անունը ծածկել կուզէ, տարեգլխոյ և Ծննդեան տօնին առթիւ 1000 ոսկի նուիրեր է Ֆէնէրի Պատրիարքարանին։

ԱՆՏԱՌԱՑ, հանքից և երկրագործութեան նախարարութեան խմտացոյցին վրայ տարեկան յիսուն հազար ղրուշի յաւելում մը եղած է՝ որով այլ և այլ հիւանդութեամբ վարակեալ անասնոց համար հարկ եղած դեղերը պիտի գնուին։ Այդ գումարի 10,000ը մայրաքաղաքիս ու շըրջակայից համար պիտի գործածուի և մնացեալն ալ գաւառաց համար։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ մէջ կառուցուելու վրայ եղող անասնաբուժական վարժարանի նոր չէնքին կառուցումն աւարտած է եւ կահաւորումն ալ ի մօտոյ ամբողջացուելէ յետոյ բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ գարնան։

ՈՋԽԱՐՔ.—Բաքէի չոգենաւ մը Տրապիզոնէն մայրաքաղաքս բերած է երեք հարիւր ոչխարներ։ Այդ չոգենաւ վաղը Տրապիզոն պիտի ուղեւորի նորէն ոչխարներ բերելու համար։

ՈՍԿԵՐԻՉՆԵՐԱՒ չուկային մէջ առջի օր Զօլաք Հասիպ անուն քսակահատ մը մունետիկի մը ձեռքէն ադամանդազարդ մատանի մը յափշտակեց եւ սկսաւ փախչիլ, սակայն մունետիկը անմիջապէս ետեւէն վազեց եւ բռնեց այդ չարագործն, որ ձերբակալուեցաւ։

ՊԵՐՈՒԹԻ նահանգին երկրաչափ Ապտիւլնուր Էմին էֆէնտի մեծաչնորհ խնդրած է Շէրիյա գետին եզերքը ապակեղինաց գործարան մը հաստատել, նոյն գետին ջուրը վաճառել և հասոյթի մէկ մասն Համազգային Անկելանոցին թողուլ։

ՌԷԺԻԻ վարչութիւնն արգիլելու համար Կարմիր ծովու եզերաց վրայ կատարուած մաքսանենգութիւնները, երեք չոգենաւեր յանձնարարած է ի Լոնտոն, որք Շիրքէթի 38 թիւ չոգենաւին մեծութիւնը պիտի ունենան։ Ասոնց նաւապետներն ու նաւազները ծովային նախարարութեան կողմէ նաւային զինուորներու մէջէ պիտի ընտրուին, որոց ամսաթոշակներն եւ ուտեստի ծախքն ինչպէս նաեւ չոգենաւին ծախքերը ամբողջովին պիտի հատուցուին Ռէժիի վարչութեան կողմէ։

ՊՈՒՐԿԱԶԻ առողջապահական բժիշկ կարգուած է Սիւլէյման Կազալէ էֆէնտի, փոխանակ Պ. Նապոլեոնքիի որ մեռած է։ Սիւլէյման էֆէնտի երեկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱ. — Ատանայի, Թարսուսի և Մէրսինի մէջ ալ ինֆլուէնզա երեւան ելած է։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան եւ դէմքը կը տձեւցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չկայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը.—Ուրեմն խորհուրդ կուտանք ատամնացաւ անձերու դիմել Տքթ. Պաուիի, միակ ատամնաբոյժն որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել եբերուն և անարմատ ակռաներն, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու եւ այլն, որք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձինք կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տոքթ. Պաուի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետք միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամեն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը.Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Մեծ փողոց, ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։ 927 7

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Յունուար.—Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկշիռէն կ'երեւի թէ մետաղադրամին վրայ աւելցած է 964,000 ոսկի, առեւտրական թուղթերէն պակսած է 3,671,020, պանքատոմսերու պահեստին վրայ աւելցած է 1,308,000, որով պահեստին համեմատութիւնն է 46·54 առ 100։

ՍՈՖԻԱ.—Լուիզ իշխանուհւոյն հայրն ու մայրը՝ Բարմայի դուքսն և դքսուհին հոս պիտի գան, ամսոյս 4/16ին։ Պուլկար կառավարութիւնը խնդրեց կղերէն աղօթքներ ըսել տալ եկեղեցեաց մէջ՝ իշխանուհւոյն մօտակայ ծննդաբերութեան առթիւ։

ԲՐԱԿ (Պոհեմիա).—Նարոտնի Լիսթի լրագրի մը տնօրէն Պ. Հաժու ութամսեայ բանտային աշխատութեան դատապարտեցաւ վնասակար գրութեան մը համար։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 31 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 ⁰/₀
3 » Փարիզի »		22 77

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)		25 17
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	25 15½
Կէս օրին		25 15
Թահվիլաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		— —
» ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Թի. Ն	Սէրի	57 —
»		36 —
»		27 10

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Ասսիւրանս Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 28
Պանք տը Փօնս	» »	3 05
Օսմ. Շանդ է Թամվայ	» »	4 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	18 4
Թրամուէյ	» »	575 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ	» »	310 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	100 —
Բամպուքէզ Լաւրիօ		39 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 11 Յունվար

Ֆրանսական Ռանթ 3 ⁰/₀	98 10
» » 4 ½ ⁰/₀	104 97
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	23 10
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	507 50
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	461 25
Օսմանեան Երկաթուղի	100 87
» Րէժիի բաժնեթուղթ	411 25
Պանք Օթօման	609 06
Քրէտի Լիօնէ	778 75
Իտալական Ռանթ 5 ⁰/₀	75 25
Եգիպտական միացեալ	— —
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 170
Օսմանիյէ Օսմանեան քոնսոլիտէ	430

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Յունվար

Անգլ. քոնսոլիտէ		98 81
Օսմ. »	Սէրի Դ.	22 93
» »	» Ա.	57 50
» »	» Բ.	36
» »	» Գ.	24 37
Օսմ. փոխառութիւն 1871		101 75
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)		99 75
Պանք Օթօման		14 25
Այտընի երկաթուղի		12 12
Գասապայի երկաթուղի		15
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)		101 75
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890		— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)		103 75

Հելլենական 5 ⁰/₀	29
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 362

ՊԵՐԼԻՆ, 11 Յունվար

Օսմանեան Երկաթուղի	93 40
Օսմ. Րէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 285
» Փարիզի »	80 65

ՎԻԷՆՆԱ, 11 Յունվար

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 60
» Փարիզի »	50 32
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	199 93
» Երկաթուղի	58

ԲԱՐԻԶ ԲԹՒԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 11 Յունվար

Ֆրանսական Ռանթ 3 ⁰/₀	98 10
Եգիպտական միացեալ	— —
Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	23 17
Օսմ. երկաթուղի	100 25
Օսմ. Րէժի	— —
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Պանք Օթօման	608 12

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԼԵԱՆ ՅԱԿՈԲ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ (*)

Նալեան Աստուածաբան՝ 3 տարի և 1 ամիս Երուսաղեմայ պատրիարքութիւն ընելէ յետոյ, կը վերաբազմի Կոստանդնուպոլսոյ պատրիարքական աթոռը, դոգցես սոյն երկրորդ շրջանը աւելի փայլուն ընելու. զի ոչ միայն բարձրաստիճան հմուտ անձնաւորութեանց հետ մշակած էր մտերմական յարաբերութիւններ, այլ և Էջմիածնի միաբանական ժողովոյ (1) սէրը գրաւած էր Նալեան, և ամենուն յարգելի և սիրելի կացուցած ինքզինքը, այնպէս որ, թէ՛ Ղարադաշ Աղեքսանդր Բ. կաթողիկոսին և թէ՛ յաջորդին ընտրութեան ատեն կաթողիկոսական ընտրելի նշանակուած էր։

Այս երկրորդ ընտրութեան ժամանակ՝ պիտակաբար ընտրելի նշանակուած էր նաեւ Կեղեցի Սահակ եպիսկոպոսն՝ Ահարօն կոչեցեալ։

Սակայն Նալեան՝ ինչպէս առաջին անգամ, նոյնպէս երկրորդ ընտրութեան պահուն ալ հրաժարեցաւ այդ հայրապետական ընտրելութենէն, ուստի, յետ բազում բանադնացութեանց, 1755ին Սահակ Ահարօնը ընտրուեցաւ կաթողիկոս ամենայն Հայոց։

Նորընտիր հայրապետը՝ տարի մը Պոլսոյ մէջ մնալէ յետոյ, հուսկ ուրեմն մեկնեցաւ, և գնաց ի Կարին, ուր երեք տարի այդ քաղաքի Մուստուրկան գիւղի Ս. Լուսաւորիչ և Հինձք կամ Հնձուց գիւղի մօտ մենաստաններուն մէջ ապրեցաւ, ու իր պաշտօնատեղին չի գնաց։

Նալեան՝ նկատելով որ այսպէս անուանական կաթողիկոսութիւն չի կրնար ըլլալ, իր Նախագահութեանը տակ ընդհանուր ժողով գումարեց, և խնդիրը ներկայացուց անոր, ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն։

Ընդհանուր համաձայնութեամբ որոշուեցաւ՝ Սահակն հրաժարեցնել կաթողիկոսութենէն, զի հայրապետական օծումը դեռ ընդունած չէր։ Եւ Զմիւռնիոյ առաջնորդ ու Կոստանդնուպոլսոյ էջմիածնական նուիրակ՝ Երեւանցի Սիմէոն Արքեպիսկոպոսի հետ թղթակցելով, Սահակին տեղ միահամուռ ձայնիւ կաթողիկոս ընտրուեցաւ 1759ին Շամախեցի Յակոբ Արքեպիսկոպոսը։

Իսկ սոյն ընտրութենէն քիչ ժամանակ յետոյ՝ ի Կարին կը վախճանի Սահակ—Ահարօն, և կը թաղուի նոյն քաղաքին մօտ՝ վերոյիշեալ Ս. Լուսաւորչայ վանքին մէջ։

Նալեան Պատրիարք՝ իր ձեռնասուն Սարգիս վարդապետին միջոցաւ Սահակ կաթողիկոսին անձնական գոյքերն և ստացուածքներն Պատրիարքարան բերել կուտայ։

* * *

Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին հիմնադիր բարերարներ ճանչցուած էին՝ Մեծ Տէր Աբրահամ քահանայն (2), որ 1697ին յիշեալ տաճարին շինութեանը պատճառ եղած էր, և տաճկագէտ ու ներհուն Մարտիրոս Սարկաւագ մը, որ Ս. Խաչ եկեղեցւոյն պատկանեալ բոլոր վաքըֆ տեղերը մուլքի փոխադրած էր, բայց թաղն անուշ ջրի կարօտը կը քաշէր։

1760ին Նալեան Յակոբ Պատրիարք՝ տեսնելով յիշեալ բազմահայ թաղին կրած այդ կարօտը, մեծամեծ դըժուարութեամբ և յոգնաթիւ ծախուք կը յաջողի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն Պատրիարքարանի (3) կամ վանատան գրեթէ դէմը՝ (4) փառաւոր աղբիւր մը կը կանգնէ, առանձին հրովարտակով

(*) Շարունակութիւն երէկի թիւէն։

(1) Նալեանի ժամանակ՝ Էջմիածնայ մէջ հաստատուած կամ ընդունուած չէր Սինհոդոսի կամ Ս. Սինոդի գոյութիւնը։

(2) Թէ՛ հիմնադիր Տէր Աբրահամ քահանային և թէ՛ Երիցուհւոյն գերեզմանները՝ Ս. Խաչի պահարանի պարտէզին մէջ կը գտնուին։

(3) Այս հաստատութիւնը՝ որ երբեմն հրաժարեալ պատրիարքաց բնակարան էր, և այժմ... Մանկապարտէզի յատկացուած է, Պալաթցի Կարապետ Պատրիարքը կտակած է։

(4) Այս աղբիւրէն զատ, Սէլամիյէի ծերունիները կը հաւատեն թէ՛ Աճի-Պատէմի թաղի աղբիւրն ալ Նալեան Յակոբ Պատրիարքի յիշատակներէն է։

առատօրէն ջուր բերել տալով. և այս անունով Նոր Ճէշմէեր կը հաստատէ. որոց ազագաւ Ս. Յակոբայ շաբաթ օրը՝ յատկապէս հոգեհանգստեան պաշտօն, և այլ եկեղեցական հանդէսներ կը կատարուին ցարդ Նոյն եկեղեցւոյն և յարակից աղջկանց վարժարանին մէջ.

* * *

Անխոնջ աստուածաբան Պատրիարքը՝ պատրիարքական երկրորդ շըրջանին մէջ, ժամանակն աւելի գրականութեան տուաւ, և պատրաստեց հեղինակ, ՁԷՆ ՀՈԳԵԻՈՐԸ. կէսը գրաբառ և կէսը տաճկաբարբառ. Առաջին մասն է՝ լուծումն առարկութեանց հրէից. Երկրորդ մասը Քրիստոնէական և երրորդը՝ չքնաղագոյն պատմութիւնք եկեղեցականաց.

Տպուած է Ձէն Հոգեւորը՝ առաջին անգամ 1757 ին.

Հետեւեալ տարի ի Պոլիս՝ Վանցի տիրացու Գրիգոր Տէր Սիմոնեանի տպագրութեամբ ԳԱՆՁԱՐԱՆ ԾԱՆՈՒՑՄԱՆՑը հրատարակուած է՝ չորս հատոր, սակայն ի մի ամփոփեալ, որ կը բովանդակէ կարգաւ, Ա.—Ուսանելիք բարոյականք, Բ.—Գիտելիք՝ ծուլութեան, բամբասանաց և դատարկաբանութեան մասին, Գ.—Ջոմանց աշխարհայ պատմութիւն՝ իբր հեռացոյց ներկայացնելով, Դ.—զՀանգամանս ոմանց քաղաքաց.

Բազմարդիւն երկասիրողն՝ վեց ամսոյ մէջ յօրինած է այս օգտակար գիրքը որուն մէջ մասնաւորապէս շեշտուած է աղջկանց դաստիարակութեան խնդիրը ճիշդ այն ժամանակները, ուր մանչերու վարժոցներն իսկ բացառիկ չնորհ նկատուած էին.

* * *

1759 ին Իզմիրի Մահտեսի Մարկոսի տպարանէն ի լոյս ընծայուած ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ մատենին՝ որ հարց-պատասխանի ձեւով բանասէրի մը կողմանէ պատրաստուած էր, Իզմիրի Նոյն ժամանակի առաջնորդ՝ Աբրահամ Արքեպիսկոպոսի խընդրանօք սրբագրած է Նալեան.

Գրած և հրատարակած է ՃՐԱԳ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ անուն գիրքը, «որ իբրեւ ճրագ ընդ առաջ ընթացեալ ուղղղցնացից, յայտնէ զվիճս և զխորխորատ ընդդէմ ճշմարտութեան մաքառողաց», ինչպէս կը յիշատակագրէ. Տպեալ, ՌՄԵ (1205) Հայոց Թուականին.

Այս գիրքը կարեւոր է ամեն տեսակէտով, և կը պարզէ Եկեղեցւոյ վարչութեան մասին՝ Նալեանին ունեցած տեսութիւնները.

* * *

Մեծանուն Աստուածաբանին գրական գործոց մէջ կը յիշուի ՏԵՏՐԱԿը, «Ջունյունութենէ կենցաղոյս ոտանաւորեալ ի հոգելոյս Յակոբ պատրիարքէ» որ կը պարունակէ 10 երես ինքնագիր ոտանաւոր.—12 երես գովեստ առ Նալեան՝ առաքեալ յումեմնէ.—Ներբող մը՝ առ Սուլթան Սէլիմ՝ ի Կաղզուանցի Պօղոս վարդապետէ և ուղերձ՝ առ Մահտեսի Տատ Առաքել Ամիրայ (Հայ և Տաճկ. լեզուաւ).—Ի վերջոյ, քերթուած մ'ալ՝ ի վերայ Վրաստանի, Նոյն վարդապետէն բանահիւսուած.

Այս մատեանը՝ 1805 ին ի Կ. Պոլիս, Մայր-Դպրատան մէջ տպուած է, Եւյիշատակ Նալեան Յակոբ պատրիարքի.

Հանրային բարեպաշտութիւնն ալ վառ և արծարծուն պահելու համար, Նալեան, 1760 ին գրած և ի լոյս ընծայած է ի Պոլիս Աստուածատուրի տպարանէն՝ ԳԻՐՔ ԱՂՕԹԻՑը, արդեամբ իր հոգեւոր որդւոյն՝ տիրացու Կարապետ խանհեմադոյն բժշկին (5).

Սակայն Նալեանի գրելժէ ամենէն աւելի հռչակուած երկն եղած է ՀՈԳԵՇԱՀԸ, որ անցեալ դարուն մէջ 1794 ին ի Նորնախիջեւան, երկրորդ տպագրութիւն ունեցած է.

ՀՈԳԵՇԱՀը երկասիրութիւն մ'է, ուր Յովհաննու Ոսկեբերանի տօնախմբութեան առթիւ Նորին աստուածարեալ սրբազնութեան երկու նշանաւոր ճառերը՝ ափյափոյ ոտանաւորի վերածած է Նալեան Յակոբ, և տպուած է ՌՃՂԷ Հայոց տարեթուոյն.

Գրքին վերջն ալ աւելցուցած է փոքրաւու Սրբազան հեղինակը՝ Նաեւ խրատական ոտանաւորներ.

* * *

1763 ին Նալեանի մատենադարանէն ի լոյս ընծայուած է Նարեկացւոյն «Բան խրատու վասն ուղիղ հաւատոյ» գըրուածքն, որ կցուած է Նոյն Թուականին տպեալ Նարվերցի (Ակնայ գիւղ) փիլաւ-Օղլուի տպած Նարեկին.

Նորին Սրբազնութեան յորդորմամբ տպուած է Նաեւ յիզմիր՝ Խոճէրքտրքըը, 1761 ին, և ուրիշ հոգեշահ գրքեր եւ Նախնեաց մատեաններ.

* * *

Նալեան 20 հատորէն աւելի գրուածքներ Թողած է, որոնցմէ մեզի յայտնի եղածները ներկայացուցինք ի վերեւ.

Գրելժէ ամենքն ալ՝ իր՝ նոյն ժամանակին դրոշմը կը կրեն, և ուղղակի կամ անուղղակի ժամանակակից յուզուած խնդիրները կը չօշափեն ու կը յիշեցնեն՝ մերթ աղօտ և մերթ պայծառ կերպով.

Նալեանի մատենագրական ոճն՝ իր կոչմանը ու իր ժամանակին ոճն է, է զի պաշտպանողական և է զի յարձակողական, հետեւաբար, մատենագրական պատմութեան առջեւ անստգտանելի.

* * *

Աստուածաբան Պատրիարքը՝ տաղերներու ճիւղին մէջն ալ բարեհաջակ էր, և Նէֆսի զարդանուամբ հանրածանօթ.

Իսր աչուղ՝ շատ մը տաճկաբարբառ բանաստեղծական ոտանաւորներ ձգած է և Նէֆսի ծածկանուան տակ՝ 50 60 կտոր տաճկերէն բանաստեղծութիւնները գըտնուած են մասնագիտաց կողմանէ.

Ցայտնի եղած այդ բանաստեղծութիւններէն՝ կէսը հրատարակուած են արդէն (6), որոնք այնչափ գեղեցիկ և իմաստալից են, որ կրնանք բացարձակապէս բսել որ՝ Թէ՛ Ձէն Հոգեւորի, և Թէ՛ ուրիշ կրօնական գրքերու մէջ գըտնուած ոտանաւորներէն ու բանաստեղծութիւններէն շատ վեր են, և համարձակութիւն կուտան ընթերցողին պահ մը երկուանալ և բսել թէ,—կամ Նէֆսին՝ Նալեանը չէ, և կամ այս վերջին գրուածները՝ Նալեանինը չեն.

(Շարունակելի) Ա. Ց. ԱԵՎԱՋԵԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԸ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Դեկտեմբերի վերջերը, ամէն դէմքի վըրայ ուրախութիւնը կը բեկբեկի և կաղանդը տղայոց սրտին մէջ կը փթթեցնէ անճառ բերկրանք մը.

Դեկտ. 31 ի առաւօտուն ամէն տուն կաղանդի պատրաստութիւններով կ'զբաղի և ամէն պխերիկէ ծուխը ոլոր մոլոր կը բարձրանայ քմահաճ տատանումներով ու կը խառնայ մթնոլորտի անհունութեան մէջ կախուող ձմրան մուժ ու պատռտած ամպերուն հետ.

Ձիւնը գետինը ծածկած է արդէն և ցուրտ ու խածնող քամիները մըմռալով կտնցնին կերթան. մարդիկ ձմրան դէմ պատսպարուած՝ ծիներու մէջէն արագ արագ կը սահին.

Գաւառներու մէջ կաղանդն իրեն սեպհական հացն ու կերակուրներն ունի, որոնք 7 տեսակ կըլլան, ինչպէս հօս «հօթը բախինի օրը» կը յօրջորջեն. Կերակուրներն են՝ կորկոտ, դեղին բրինձ, քէօֆթէ լուբիա, սեւ բակլա, սիսեռով եանհի եւ պարկուկի տպուր, որուն մէջ կը գտնուի նոյնպէս եօթը տեսակ միրգ.

Այդ օրը թէեւ այլ և այլ հացեր կը պատրաստեն, բայց բուն կաղանդինը մէկ հատ, կլոր ու թանձր է. ասոր խմորին մէջ կը կը դնեն կարողութեան համեմատ 5 փարանոցէն սկսեալ մինչեւ 10 նոց ոսկի մը և ընտանիքի անդամներուն թուով մասերու կը բաժնեն մատի գծերով, եփուելէն ետք, և կամ դեկտ. 31 ի կամ յունվար 1 ի գիշերը կուտեն.

Գտնուած ոսկը որուն բաժինէն որ ելլէ, անիկայ է բաղդաւորը տանը մէջ.

Ոմանք նոյն իսկ իրենց տան անասուններուն՝ կատուին, կովին, եւն. բաժին կ'որոշեն.

Կը շինեն Նաեւ քօսք (1) և հուս (2) առաջինը այրերուն և տղայոց, իսկ վերջինը աղջիկներուն համար. կովի ծիծ, ոչխարի պճեղ ալ կը շինեն խմորով, որպէսզի անոնք ալ մասնակցին նոր տարիին.

Տան տիկինը Թոնիրին վերեւ Նստած մեծ հոգածութեամբ կերակուրները կը պատրաստէ. անդին աղջիկ մը ընկոյզ կը կոտրտէ կորկոտին համար, ուրիշ մը փայտէ սեղանը աւլէ, հացերը կը նշխէ կոր գծերով.

Երբ կերակուրները եփուին, լմննան, կարգը կուգայ հացերուն.

—Աղջիկնե՛ր, շուտ ըրէք, օրհնաբսակ եղաւ (օր հասարակ, կէս օր). ուշ մնացինք, հայտէ՛ խավրուներս, հայտէ.

Կը ձայնէ տան տիկինը, ու շինուած խմորները կը տանին փռնատուն, ուր փուռը վառուած է, բոցեր գիրար կը լզուըռտեն և խլարու մէջ անցնելով կը պարեն.

—Աղջիկնե՛ր փուռը հրընկ հրընկ կընէ կոր, ճիշտ ժամանակն է, բիչ մը ձեռքերնուդ տուէք (աճապարեցէք).

Ու փուռը աւլէ և կրակները մէկդի ընելէ ետք, կ'սկսին եփելու. Ամէն հաց

---

(5) Հայ բժշկաց կենսագրութիւնները ամենայն խնամօք հաւաքող, և գեղեցիկ ու ճկուն ոճով պատրաստող ու հետզհետէ հրատարակող Տօքթ. Վահրամ Ց. Թորգոմեան էֆէնտիին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ, անցեալ դարու վերաբերող Հայ բժշկաց նահապետին, բժշկապետ Կարապետին վրայ, որ Թերեւս Նալեան Պատրիարքին, ժամանակակից մեծանուն Գոճա Րաղիպ փաշա Մեծ-Եպարքոսին, և Ամիրայից բժիշկն եղած ըլլայ, և միանգամայն Տօքթ. Թորգոմեան էֆէնտիի պէս գրասէր մը.

(6) Ասորը «Թէքէ-զէօտլէրի» անուն տետրին մէջ հրատարակուած են Նէֆսիին (Նալեանին) երեք կտոր Տէխնիները, եւ մէկ հատ Սէմայի Ֆուէրթիւն.

(1) Քօսքը Թանձր, հակիթաձեւ խմորի զանգուած մըն է, որուն մէկ ծայրը կը խոթեն ուրիշ նշան մը, նուշ մը և կամ շամիշ մը. եփելէն ետք, որուն որ ուզէ, փքանայ, ան բաղդաւոր է, քօսքը պիտի ուտէ, այսինքն հարուստ ըլլայ.

(2) Հուսը կը պատրաստեն խմորի երեք երկար կտորներ մազի ձեւով հիւսելով. ամեն աղջիկ իրենին վրայ նշան մը կը դնէ որոշելու համար. որունը որ ուռի ան բաղդաւոր կը համարուի և փափաքին պիտի հասնի.

մանրակրկիտ քննութեան մը բովէն կանցնի, մէկ կողմ միւս կողմ կը դարձնեն թէ պէտք եղածին պէս լաւ ու եփուն եղա՞ծ է.

Երբ ամէն գործերը աւարտին, այն ատեն կ'սկսին տունը շիտկել շտկատել. մամիկները չիրմեռանց հաւատքով, որուն մէջ կեղծիքը իր աւերը չէ գործած, մէկմէկ ռաւան իրենց գլխուն առած՝ դողդոջուն, անհաստատ քայլերով կ'երթան եկեղեցի.

Իրիկուան դէմ, տղաք դպրոցէն կը դառնան, խայտանքն իրենց լանջքին տակ ծուփ ի ծուփ եւ ժպիտը դէմքերուն վրայ թրթռուն. ամենքն ալ գոհունակ բերկրութեամբ կը թռչին.

Իրենց հայրերը իրիկունը շուկայէն կուգան միրգերով ու պտուղներով բեռնաւորուած. Տղաք բերկրապատար դէմը կը վազեն ու անոնց ձեռքի քաղցր բեռը կառնեն.

Բարեպաշտ հայրեր իրենց զաւակները ժողված՝ աղօթք կընեն, փոքրիկ անմեղ բերաններէ օրհնութեան մեղեդին կը թըռչտի ու կը խառնուի իրենց հօր աղերսանքին՝ նոր տարին բարեյաջող ու բարեբաստիկ անցընելու համար. Եւ ապա կը ճաշեն.

Ճաշէն վերջ, կը բերեն մէջտեղ կաղանդին հացը. տան մեծը անձկագով մը ծածկելով, կ'սկսի կտրտել որոշուած գիծերէն, ամեն մարդ իր բաժինը կառնէ և տակը կը փնտռէ սրտատրոփ. բայց յուսախաբութիւնը տրտմութեան քօղ մը կը ձգէ իր դէմքին վրայ. վշտաբեկ, գլխիկոր, անձայն, անշշուկ կը կենայ. յանկարծ այդ լռութեան մէջ ուրախացած ձայն մը կը գուայ ուրախութեամբ «ես գտայ» եա. Այն ատեն տանը փոքրը իր ձեռքի հացը նետելով կ'սկսի թռչկալ (ցած ձայնով լալ). հայրը կը վերցնէ հացը ու անոր մէջ ալ ստակ մը տեղաւորելով.

—Քուկինիդ մէջ ալ կայ, դուն ամբողջ չկերար որ գտնէիր, բսելով՝ կուտայ պզտիկին, որ անյագօրէն կուտէ երբ ստակը գտնէ, և ուրախութեան խանդիններ արձակելով՝ կը ցատքոտէ.

Այս արարողութիւնն ալ աւարտելէ ետք, ընտանիքի անդամները բոլորշի նըստած կ'սկսին խօսակցութեան. տղաք իրենց մօր կը հարցնեն.

—Մայրիկ գլս ինչո՞վ պիտի կաղնդես.

—Հայրիկ ինծի ի՞նչ պիտի տաս վաղը.

Ու խոստումներով բերկրուն, կը պառկին առաւօտուն կանուխ ելլելու համար. Շատեր իրենց անկողնին մէջ անքուն կը խորհրդածեն ու իրենց մտքին մէջ իրենց առաւօտեան ընելիք գործերու ծրագիրը կը շինեն.

Կան Նաեւ քանի մը հնաւանդ, հետաքըրքրաշարժ սովորոյթներ, որոնց Թերեւս գտնուին հետեւողներ. սովորութիւններ՝ որոնց մէջ միամիտ ու հաւատացեալ հոգիի մը գոյութիւնը կընդնշմարեն.

Աղջիկներ հակիթ մը լուալով կը դնեն Թոնիրին բերանը՝ ամանով մը ածուխի եւ հինայի մէջտեղ. երբ առաւօտուն ելլեն ու իրենց հակիթը ածուխէն սեւցած գտնեն, կը տխրին, իրենց բաղդն ալ սեւ պիտի ըլլայ. իսկ եթէ հինաէն կարմրցած ըլլայ այն ատեն գոհունակութեան եւ ներքին ցնծութեան ժպիտ մը կը փթթի իրենց դէմքին վրայ. բաղդը ժպտած է իրենց.

Նոյնպէս պառկելու պահուն աղջիկներ երեք անգամ Թոնիրին պատկերը կ'աւլեն «պալէն տաղտա մը սըն պաղտա մը, կէլ պէնի պուլ» բսելով. յետոյ աւելը իրենց բարձին տակ կը դնեն ու կը պառկին. առաւօտուն բաղդը ողջունած է զիրենք, բայց ի՞նչ կերպով, ես ալ չգիտեմ.

Կան մարդեր ալ, որբ այս գիշեր չեն քնանար, Նարեկ կարդալով կ'անցընեն. ժամը անգամ մը աղբիւրէն կաթսայ մը ջուր առնելով մէկ կողմ կը դնեն ու վրան կը կարդան. այսպէս եօթը կաթսայ ջուր կարդալով չարիքէ ետք, ուխերորդ անգամին, որովհետեւ աղբիւրը ոսկի պիտի վազէ, ամբողջ ժամ մը աղբիւրին վերեւ երկիւղածութեամբ կը կարդան. եւ ահա աղբիւրը ժամ մը ոսկի կը հոսի (.՞). մարդը ջրի կաթսաներով հարստութիւն կը համբարէ ու երջանկութիւնը կ'ապահովէ.

Կէս գիշերին պառաւ մամը ելլելով աղբիւրը տեսակ տեսակ միրգերով, անուշեղէններով կը կաղնդէ, որպէս զի. տարուան մէջ միտահօս ըլլայ. Ով որ կանուխ ելլէ՝ ան կը չահի աղբիւրին կաղա[illegible] ասոր համար տղաք [illegible] կանուխ ելլելով [illegible]

Երբ առաւօ[illegible] ...ուռմները կը սկսին [illegible] ...ծրակուռ խառ[illegible] ...ին իրենց աղօտ [illegible] ...աք ընդոստ կ'որ[illegible] ...կը լուացուին եւ [illegible] ...րուն վրայ կը դնեն իրենց [illegible] չիրմ ու սրտաբուղխ համբոյրը, նոր տարի մաղթելով.

Այն ատեն իրենց մայրը համբուրելով անոնց ճակատը, գրպաննին միրգերով կը լեցնէ. տղայոց գրպանը անուշեղէններով լեցուն եւ սիրտը հրճուանքով զեղուն՝ կը սկսին ուրախանալ ու երգել.

Դուռը կը զարնուի եւ ահա խումբ մը տղաք, իրենց սուր ու սիրուն ձայնը կը թրթռացնեն օդին մէջ.

—Նէնէններ կալնդոս (կաղնդոց) տուէք. տարին օրիկ մըն է. ամէն տարի բարով հասնիք աս օրերս.

Տան տիկինը աման մը մէջ մէկ երկու տեսակ միրգ լցնելով ժպտադէմ ձեռքինը կը պարպէ անոնց մրգակողովին մէջ.

Տղաք օրհնութիւններ և բարեմաղթութիւններ մըմռալով՝ գոհ ու շնորհապարտ սրտով կ'անցնին ուրիշ դուռ մը, միշտ իրենց յանկերգը կրկնելով.

—Նէնէններ կալնդոս տուէք, տարին օրիկ մըն է ամէն տարի բարով հասնիք աս օրերս.

Երբ աղէկ մը լուսնայ՝ պտոյտը կը դադրեցնեն ու հաւաքած միրգերնին իրենց մէջ բաժնելով՝ կ'երթան եկեղեցի.

Պզտիկ տղաքներ, իրենց հօր ընկերակցութեամբ ծիներուն վրայէ վազվտելով՝ կը դիմեն եկեղեցի մոմ վառելու եւ աղօթելու Աստուած պապային, որ իրենց հօրն ու մօր երկար կեանք ու յաջողութիւն չնորհէ.

Ասդին տուներու մէջ մրգեղէններու եւ կերակուրի ճոխ սեղան մը կը սարքեն. Եկեղեցիէն ամէն մարդ տուն կը դառնայ. ընտանիքներ կը բոլորուին, փառաւոր ճաշ մը կ'ընեն, կուտեն ու կը խմեն. Էրիկ մարդիկ ճաշէն վերջ գործի կերթան տարին ամբողջ գործով անցընելու համար.

Այն տուները, որոնք իրենց տղաքը նշանած են, անոնման սեղան մը կը յարդարեն, որուն մէջ՝ ինչպէս կ'ըսէ մէկը՝ օձին լեղին իսկ կը գտնուի եւ կը ղրկեն հարսնցուին իբր կաղանդչէք.

Մեր պապիկներն ալ տունը կը մնան շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունելու համար.

Սակայն այս ամէն ուրախութիւններն երբ հարուստներու և միջակներու սիրտ կ'ուռեցնեն, աղքատը անդին չոր հացին կարօտը կը քաշէ. իրեն համար ոչ կաղանդ կայ եւ ոչ Ծնունդ, ամէն օր միեւնոյն տառապանքի կոճակին տակ կը հալի իր սիրտը ու չքաւորութեան բիրտ ձեռքը կը ծանրանայ իր վրայ. եթէ ուրիշներ այսպիսի նշանաւոր օրեր իրենց ցաւերը կը մոռնան, ընդհակառակը իր վիճակին դառնութիւնը աւելի կը շեշտուի, վեր կը նայի աղերսող ակնարկով մը, իր միակ ապաւէնը Աստուած է.

Իսկ շատեր ալ իրենց զաւակը կամ ամուսինը նժդեհութեան յանձնած են. իրենց սիրտը չէն չէ, ոչ ուտելիք և ոչ խըմելիք կրնան մարել իրենց սրտին կսկիծն ու կարօտը. ամէն վայրկեան իրենց միտքն հօն, հեռո՛ւն կը թռչի ու կը թեւածէ անոնց շուրջը. մայրը իր զաւկին վրայ կը նայի հաւաչանօք, հաւատքը սրտին մէջ ժայռի մը պէս անդրդուելի է, ամէն յուսահատութիւն ու ամէն լքում կը փշրին ու կը փոշիանան. իր միակ մխիթարութիւնը, սփոփանքը եկեղեցին է զի հաւատքով կը դիմէ հօն, սրտաբուղխ հոգիին խորերէն թռչող աղօթք մը կը հծծէ, ակնարկը կը սեւեռէ Գողգոթայի սարը խաչին վրայ պառկող Յիսուսին և մխիթարուած, սիրտը անհուն երանութեամբ մը թաթաւուն, դուրս կելլէ անկէ.

Տ. ՁՈՒԳԱՍԸՋԵԱՆ

ԱՅՑԵԼՈՒՆ

(ԿԱՂԱՆԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

Ա՛լ ի՞նչ ապրեր.

Մէկ հատիկը մնացեր էր այն կէս-երկոտասնեակ զաւակներէն որոնք ճակատագրին մէկ պաղ կատակովը «կէնճ կէնճ» գերեզման իջեր էին իրարու ետեւէ.

Եւ Աստուած առեր էր իրմէն հարսն ալ, ուրկից առթուած վիշտէն Թումիկ սրտին դրած՝ տունը տեղը ձգեր դուրս ցացեր էր, առանց մօրը խմաց տալու.

Այսպէս չորս դիէն բազմապատկուող դժբախտութիւններն ա՛լ աւելի ընկճեր պառաւցուցեր էին խեղճ կինը, ու հիմա տունը վարձուոր ընտանիք մը դրած՝ գէշ աղէկ կ'ապրուէր այդ ամսականովը, վերջին օրերուն իբր սփոփանք ունենալով միակ Թոռնիկը որու ներկայութիւնը անցեալին յիշատակները կ'արծարծէր երբեմն.

Իր կերպարանքը վաստակաբեկ անձի մը ապաւորութիւնը կը ձգեր վրադ, վիշտերէ և Նեղքին տուայտումէ վաստակաբեկ անձի մը որուն յատկանիշն է քամուկին կորութիւնը. մազերը կրած անձկութիւններէն ալեւորած էին աւելի քան տարիքին տարապայման յառաջացումէն, եւ այտերուն մկանունքն Թոմթըռկած ծալքերը բաւական էին պացուցանելու թէ կսկիծը իր պեղումներն էր ըրեր անոնց մէջ. Ապրած էր այդ մանկէրէն յետոյ որոնք իր կենդանութենէն շատ բան պակսեցուցեր էին, անոնցմէ ետք չարունակած էր ապրիլ տառապանքի այդ խմորը, աչուըներուն մէջ սրտասուքի շիթ մը իսկ չի գտնելով կաթեցնելու համար հոգւոյն Թարշամած ծաղիկներուն վրայ, իր կոպերը կտրած ու ցամքած աչուըներուն մէջ որ ձմրան արեւին նման թեթեւ կարմրուկ մը ունէին իրենց ճերմակին վրայ.

Բայց ի՛նչ աղէտ որ կանգներ էին իր մաղեւ չափ չէին կրցեր դպչիլ անոր ...անդական քարութեանը. հին բարի ատեններու այդ զառամ կինը հոգեկան ոյժով մը գիտէր ոգորել իր մորմոքներուն հետ, Տէրոջը և սուրբերու անունները առանց բերնէն վար ձգելու և առանց բարձ Թողի ընելու հաւատքը որ թէեւ մարմնապէս կերպարանափոխ՝ հոգեւոր անոյալ կը պահէր զինքը դժնդակ պարագաներու մէջ. Իր սիրտը Թուփի մը կը նմանէր, ծառերուն գագաթը, փրցուելու մօտցուած և կէսը հիւղը այն Թուփին որ հաստատութենէ ճամբռտուկէ վերջ կ'սկսի չորնալ կաընծիլ ու Թաշուններէ կոցուիլ, պահելով սակայն առջինէն աւելի համեղ քաղցրութիւն մը.

Մէկ հատուած մը ունէր հիմա, հատնումներու ամենէն դժպհին, զաւկին կարօտը. գացածէն ի վեր չաբաթներ, ամիսներ բոլորուեր էին, և սակայն «ծան ծուն» մը չէր եկեր, ոչ լուր մը, ոչ իսկ երկտող նա[illegible] Պոռները օրն ի բուն պատուհանու [illegible] տոտոզուած ու թեւերը մուշտակին մէջ ժողվըտած խաչաձեւ, փոթ փոթ ճակատն ալ ապակիին իյնց, անիկա կ'ընէր մտածմանը ենթական. ու ընդունքէն արտաշնչուող աղօտ շոգիով ապակիին երեսը աղտոտած՝ դուրս կը նայէր այդ պզտոր լուսամուտէն, աչքերուն պէս պըղտոր, և պղտոր՝ իր մտածումներուն ալ պէս. Ի զուր, ի զո՜ւր կ'որոնէր փողոցի ցանցառ անցորդներուն մէջ տարակայ որդւոյն Նման դէմք մը որ չէր երեւար, որ կ'ուշանար երեւալու.

—Մարիկ ասփածամարըս, տուն օլսուն խամէլերցիր տէ զավկիս սիրտը գըռզըռցուր. պէքլէէէյէս աչկըս էտրս մընաց խայրի. մէկյանիերէս չի խընտայի, Թումիկ'ս օլսուն օր արեւ տեսնամ. Հիչ օր չէնէ Թոռանըս էրէսին ճուրի'ն օզըրմէ, անուշիկ տիրամայրս.

Այս էր իր ամենաւուր աղօթքը, աղաչանքը, զոր տխուր յանկերգի մը պէս կը կրկնէր գիշերները՝ վերմակը գլխուն քաշելէ առաջ, մութին մէջ աչքերը ձեղունին յառած և սիրտ շարժելու ատրճան կերկերոտ ձայնով մը. ու իր խըռֆած սրտին վրայ կ'զգար մահածին ճնշում մը—քանզի իր աղօթքը պատե՛րը միայն կը լսէին,—և իր ամբողջ էութեանը մէջ պարապ մը, անռելի դատարկութիւն մը որուն մէջ կուլ տրուած հառաչները միայն կ'արձագանգէին.

* * *

Լուսնալու ժամ մը կար դեռ, բայց շատոնց սկսած էր այն արտասովոր ոգեւորութիւնը որ ընդհանրապէս քրիստոնեայ Թաղերու մէջ կը ծփծփայ կաղանդին՝ այգանալու մօտիկ. Սիմիթճիներու «Փուչլար գումրուլարը», Թարմ բոկեղներու շուշմայութը հոտաւէտութիւնն ու լապտերաւոր անցորդներու խնծղալից գոռուգոչը տարօրինակ հակապատկեր մը կը կազմէին բնութեան հետ. ձմեռը անոր վրայ գիշերուընէ ձգեր էր իր կաթնաթոյր անկողինը և հովը սաստիկ ու սառնաշունչ փչումով մը կ'ալէր կը տարըղնէր այդ անկողինը շինող հիւլէները, և իր ուժգին ռռնումին մէջ կարծես անձրպետը պատռելու ճիգ մը կար, անսանձ, մոլեգի՛ն ճիգ մը.

Ժամսեր Թոռնիկը առտուն կանուխ արթընցած՝ կամացուկ մը հագուեցաւ, և առանց անհանգիստ ընելու մեծ մայրիկը որ դեռ մէկ մէկ կը քնանար, դուրս ելաւ տունէն՝ ցուրտէն ձեռուըները չփշըփելով.

Ո՜վ մանկութիւն որ վիշտին գիտակցութիւնը չունի բնաւ, որ չի սարսափիր իր դէմը տեսնելով այն սոսկատեսիլ խրտուիլակը սովալլուկ որ Թշուառութիւն կը կոչուի, և որ միանգամայն խօլ հաճոյք մը կ'զգայ գետնի ճերմըկը տեսնալով ու քամիին պուռուըները լսելով որոնց երգի չափ ախորժ կը հնչեն իր ականջին.

Թրթիռ լաթերու մէջ պարուրած իր վտիտ իրանը և մամուն ծակծըկած շալին մէջ քիթը բերանը խօթած, ուրախ զուարթ կ'երթար այսպէս խեղճ պզտիկը, ժամուն ճամբան բռնած, անորոշ բան մը բմբըրդելով որ չարականի կտոր մը կը յիշեցնէր և զոր հովը կ'առնէր կը տանէր կտոր բըրդուճ բրած, ու երբեմն ալ ձիւնին վրայ մարմինին կաղապարուիլը կը տեսնար ձախող քայլով մը.

Ասդին, մինչդեռ արշալոյսը ծագել կը պատրաստուէր տարտամ լուսաւորութիւն մը սփռելով բնութեան վրայ, մամիկը իր դուռը կը բանար այցելուի մը, երկայնահասակ սեւեր հագած այցելուի մը որ կին մըն էր ներծոր, տժգոյն և անճանաչ կերպարանքով. Պառաւը վախէն դանդաչուն՝ կէս մը ելաւ նստաւ անկողինին մէջ և ի տես այդ ուրուատեսիլ անծանօթին, լեզապատառ, սկսաւ անկիւնը նայիլ մարած անարտայայտ աչուըներով, մինչ Նորեկը սեւներին սեմին վրայ կանգուն, դժնէնայեաց ակնարկ մը ժուռ ածեց չորս բոլորը որ յետոյ գնաց կեդրոնանալ անոր վրայ, սարսափէն գլխուն մազերը ցցելով և անշարժութեան դատապարտելով զինքը.

Օդը հիմա առջինէն աւելի կատղած էր. գետնի ձիւնը վեր վեր կ'ելլար մթնոլորտին մէջ պտուտքելով փոշիի դէզդէզ ամպերու պէս, և տուներ տեղերը խախուտներու ասաբճան քուռն բաժին կը չարունակէր զարտուղի գնացքով մը փզփտուելով՝ ապակիներու վրայ փակցունելով այդ ճերմակ փոշին.

Մարմինի ճգնաժամային սրսփուքի մը հետ հառաչ մը փրթաւ հէք կնոջ կուրծքէն, յետոյ կոկորդը սեղմուած՝ շնչառութիւնը սկսաւ դադրիլ և բերանը յամրօրէն կը գոցուէր անտեսանելի ձեռքէ մը. ու պատուհաններն իրենց շրջանակներովը սարսող հովը կարծես պառաւ հոգեվարքին տրտմօրէն արձագանգն ունէր իր մէջ.

Ժամէ մը վերջ հաւք մը, ձիւնէն ծանր ծանր թմուլացուն, եկաւ նոյն տունին առջեւ կեցաւ.

Թումիկն էր վար իջնողը, պառաւին բացակայ որդին որ անակնկալ մը ընել ուզեր էր, ամանորին առջի օրը մայրիկը խմով կաղընել. բայց քիչ մը ուշ էր մընացեր, որովհետեւ իրմէն առաջ ուրիշ այցելու մը մտած էր հօն՝ ուրիշ անակնկալ մը բրած,—մահը.

ԹԷՈԴԻԿ

Իւսկիւտար

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԲՐԻՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու.

ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման.

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արեւնփրթութեանց.

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ.

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Մ. Ս. ՖՐԵՕՅԼԻԽ

Կալաթա, Միւթէպանի փողոց, Գրնաճեան խան. 921

[illegible]

Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1893

Պարոնայք [illegible]

[illegible]

ՏՐ Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ

[illegible]

ԴԵՂԱՐԱՆ

ԱՐՍԷՆ ՄԷՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ

Օրթագեօյ Թըրամվայ Ճատտեսի

Վերջերս նոր դեղարանին մէջ կը գտնուի Եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ բերուած ամեն տեսակ Թարմ եւ ընտիր դեղեր, գաղղիական եւ անգլիական պատրաստ դեղեր, հանքայ. ն Թարմ ջուրեր, Նորվեկիոյ Մօրիւ ձկան իւղ, հիւանդաց համար լաւ տեսակ հին գօնեաք, տեղական եւ օտար գինիներ, նոյնպէս եւ մասնաւոր դեղերով պատրաստուած գինիներ, շօքօլա, անուշահոտութիւններ եւայլն.

Աւելորդ չէ ըսել թէ, դեղերու ընտրութեան հետ՝ պատրաստութեան մաքրութիւն եւ ամեն փոյթ ու խնամք ի գործ կը դրուին. Գիները չափաւոր. 947 1—4

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Նուէր Կաղանդի, բարոյական եւ բաղաքավարական խրատներ, գրեց Մ. Մանուէլ Քէնյ. Տ. Անդրէասեան. գին 3 դրշ. կեդրոնատեղի Պալենց Գրատունն Կ. Պոլիս. Թիւ 944 3—3

Թէ կուզէք լաւ նուէր մը ընել ձեր մանուկներուն ընտրեցէք, զուարճալի բարոյավէպը մանկանց համար, պատկերազարդ, գին 50 փարայ, կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատունը. կը գտնուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց քով. 948 3—3

ԴԱՐԱՎԵՐՋ

Եթէ այս խօսք կը նշանակէ կատարելութեան վերջին բառը, ապահովապէս պիտի վերագրուէր ՏԻԱՖԱՆ ՍԱՌԱ ՊԵՌՆԱՐ ՀՈՏԵՂԻՆԱՐԱՆԻՆ արտադրութիւններուն. Կուզէ՞ք թաշկինակի համար հիւթեր անուշ աննման բոյրով. Կուզէ՞ք արդուզարդի ջուրեր, մինչեւ հիմակ անյայտ փափկութեամբ. Վերջապէս կուզէ՞ք գերընտիր բրնձափոշի մը, այս ամենն ուզեցէք ՏԻԱՖԱՆ ՍԱՌԱ ՊԵՌՆԱՌ հռչակաւոր հոտեղինարանէն Կ. Մագիւյէր եւ ընկ. Փարիզ, Ավընիւ-տը-լ'Օբեռա, 32. Արդէն աշխարհի ամեն հոտեղինավաճառներն ու սափրիչները կը ծախեն.

Ընդդէմ պնդութեան. Վիշիի — լուծի փոշի.

ԿԻՆՆ՝ ԻԲՐԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆ

Հեղինակ՝ ՓՐՕՖ. ՀԷՌՄԱՆ ԳԼԷՆՔԷ

Թարգմանեց Գերմաներէնէ Մ. Կ. ՆԱՃԻԿԵԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գլ. Ա. Կնոջ՝ իբրեւ բնական էակ՝ առնէ հանդէպ մարմնական եւ հոգեկան ներկայութեան ունեցած դիրքը: — Գլ. Բ. Քաղաքակիրթ ժամանակներու մէջ կնոջ բնական կոչման և անոր ծագումն առնէ մարմնական եւ հոգեկան պարտաւորութեանց եւ իրաւանց: — Գլ. Գ. Նախապատրաստութիւն՝ կնոջ իբրեւ ամուսնոյ ունենալ կոչման: 1. Մտաւորական եւ բարոյական նախապատրաստութիւնք. 2. Մարմնական, ֆիզիքական նախապատրաստութիւնք: Գլ. Դ. Ամուսնութիւն. — Ա. Ֆիզիքական խնամք. Ջղայնութիւն. Ցրտութիւն. Ծնունդ, ցորեկուան և ծննդաբերութիւն. Տանտիկնութիւն, շրջման տարիք. Բ. Ամուսնոյ ընդհանուր առողջապահական պարտականութիւններ. — Գլ. Ե. Ջղայնութիւն կամ Ուղղակատիկութիւն (hysterie):

Էջ, 440. — Թղթակազմին գինն է $12^{1}/_{2}$ ղրշ. Կազմեալին՝ 17 ղրշ. (Նուէրի համար) Ոսկեզօծին գինն է 25 ղրշ. ամէն գրավաճառաց քով:

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւն կը հրաւիրենք մեր այսօրուան չորրորդ երեսին մէջ հրատարակուած ծանուցման մը վրայ, Քօնեաք Քօթռօնի. Այս ընտիր քօնեաք, որուն ազնուութիւնն ու օգտակարութիւնը հռչակած են մեծամեծ բժիշկներ, կարեւոր ծառայութիւն մը կուգայ մատուցանել հասարակութեան, տարափոխիկ հիւանդութիւններու այս եղանակիս մէջ. Անոր գործածութիւնը կընայ նպաստել ամէն կասկածելի հիւանդութենէ զերծ մնալու.

ԱՊԱՌԻԿ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՄ ԳԻՐՔԵՐՈՒ

ՊԱՅՄԱՆՔ ՎՃԱՐՄԱՆ

Գիրքերը կը տրուին Փարիզի գնով

100 Ֆրանքի և աւելի պակաս ամեն յանձնարարութեան համար վճարումը պիտի ըլլայ ամսական

ՀԻՆԳ ՖՐԱՆԳ

Փոխադրութեան ծախքը գնողին վրայ է. Մեզ հետ յարաբերութիւն չունեցող անձերէն կը խնդրուի որ երաշխաւորութիւն մը տան տեղւոյս վրայ.

Ա. Տ. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Ղալաթիա, 10, Խավէար խան, Ղալաթիա 10, 331 6—48

5

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՄԲԷՐԻ

Խամանը լիրայի օսմանի 100 ղրշ. հիսապը իլէ էվվէլճէ Նագտէն վէ բէշինէն իթա օլունարագ պաքէհօւ գալտըրըլմագ չարթը իլէ Փիրուխթ օլունմագ իւզրէ մէմլէքի միւզայէտէյէ վազ օլունան Գաւբանըտաքեք Փապրիգայը հիւմայունը հասըլաթընտան գապա քէրէկին պէհէր գըեէ յի ճէտիտի 9 փարա 50 սանթիմէ ինճէ քէրէկին 10 փարա 50 սանթիմէ բասրալը 12 փարա 50 սանթիմէ բաղմօ ըն 13 փարա 50 սանթիմէ քարամայըն $3^{1}/_{2}$ խալիս չէվրէնտինին $4^{1}/_{2}$ փարայա ատի չէվրէնտի իլէ ղավըս վէ թօզ ՝չէ Թօփրաղըն 1րէր փարա 25էր սանթիմէ Թալիպլէրի էօհաէշինտէ օլուդ քեանունը սանիի բաւմինին 3ինճի. բազար իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի սալը կիւնի տախի 100 տէ 5 զամմը գապուլ օլունաճաղընտան զամմիլէ իչթիրայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր. Նօ. 21 1—3

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 24ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԵՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 771

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

Ցես Փապրիգայը հիւմայունունու մէվձուտ օլուպ Փիրուխթ օլունաճաղը էվվէլձէ իլան օլունան մաքինա վէ գազ-ղան վէ սայիրէ թիմուր խուրտալարը իլէ պառէմա իխրաճ օլունաճագ պու միսիլլու թիմուր խուրտալարընըն սիմ մէճլիսյէ 20 ղրշ. հիսապը իլէ պէհէր գըէճէյի ճէ-տուի 7 փարայա թալիպի եօհաէսիննաէ օլուպ թարիխը իլանտէն իթիպարէն 10 կիւն խիթամընտա գատար միւզայէտէսինէ տէվամ խուրեաճէկինաէն Փիր մէզքուրէին զամմը իլէ իշթիրայա թալիպ օլանլարըն մազտը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսու-մէն տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 20 2—3

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ցեղագործական Բիւրեղեայ արհեստագործութեան ու Մետաղութեան, Քարեղէնութեան, [illegible]

Թեյի, սրճի, հէկմայի, խավեարի, ըեչելի, խոնձեէ, [illegible], սիկառի, թուղթի և այլ բազում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, ամեն վերաբերեալ ամեն տեսակ կահեր, պարտէզի գոյլեր, լուացարաններ, ևլն. ևլն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին 719

Պահճէ-Գաբու, Բասիմ Բաշա խանի դէմը։

ԱՅԷՐԻ ՉԷՐՐԻ ԲԷՔԹՕՐԱԼ

Այէրի Չէրրի բէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէճքը, փողացաւը, բորբոքումն հազագի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն եւ այլն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանգստացնէ թոքային գրգռումները եւ կապուտ հազի եւ յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է որ հզօրապէս կ'ափոփէ ու կը կասեցնէ։

Այէրի Չէրրի Բէքթօրալն՝ որ այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, նորա կոկորդի եւ թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին եւ միօրինակ նուաճող ազդեցութեամբն է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց չտագողն եւ պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Չէրրի Բէքթօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամեն դեղերէ գերազանցն է եւ ամեն ։ Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։

Կը ծախուի մայրաքաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 906

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պոլի-Պոստէ Գօբու Ճէլուլոս Խանի Նօթ Թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Հնդկաց ամենաընտիր թէյերը։ Այս թէյեր անհաման են իրենց համով, հոտով և գոյնով։ Դիմողք ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնան։ Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և չատ դիւրին է ամեն կողմ գտնել։ Ասոնց կեղծերը շինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոգրեալ կարին։ 803 47—60

Արտօնատէր — Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

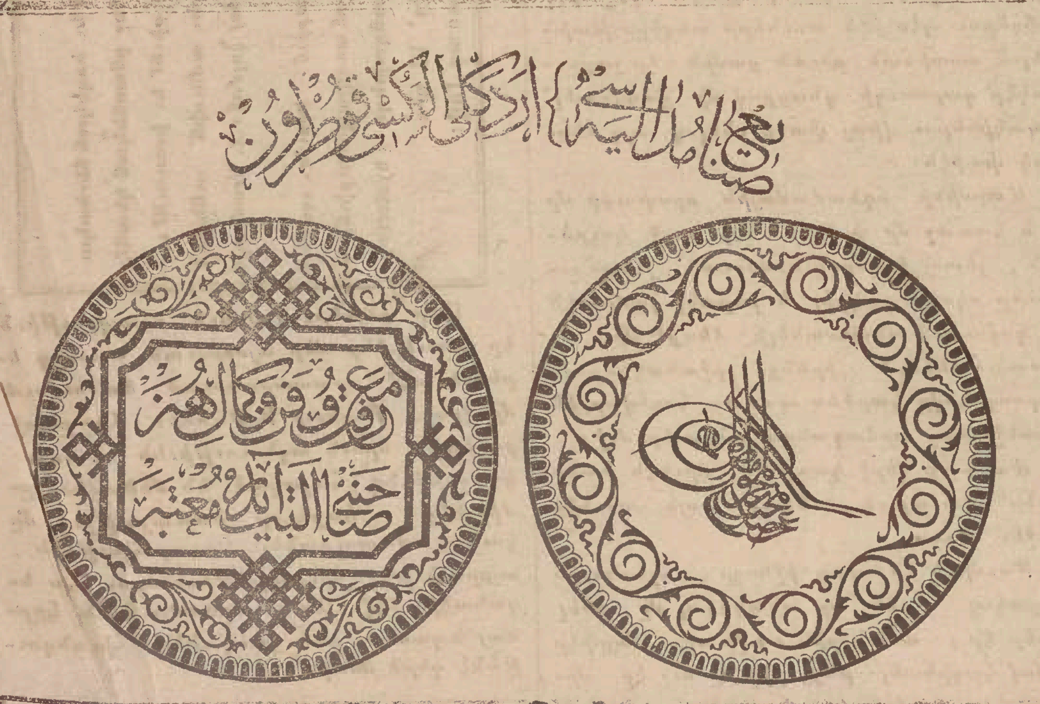

ՔՈՆԵԱՔ ԳՈԹՈՒՈՆԻ

Յիշեալ քոնեաքը տարրալուծուելով բժշկական վարժարանին մէջ, աղէկ գտնուեցաւ եւ գեղարուեստից արժանի շքանշան մը տրուեցաւ տիրոջը։ Կայս. պալատան հանքային տարրալուծիչ Պ. Մօ...ռօ, քննելէ ետք յիշեալ քոնեաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ։ Պ. Պրահամի, Պ. Ծաննի, Մավրոեէնի փաշա, Տքթ. Խորասանճեան, Զամպաքօ փաշա, նոյնպէս քննելով զայն՝ նպաստաւոր տեղեկագիր տուին։

Կեդրոնատեղին Կալաթա, Պէօյիւք Խալիլ փաշա խան Թիւ 6, Ֆինճանճըլար եօրկի Գօլարիտիի քով. Վէզնէճիլէր Պ, Սթավրօ Քիրեաքիտիի դեղարանը, Կոսկա թրամվէյի կայարանն՝ Կարապետ Ս. Պէրպէրեան դեղարան, կամուրջին վրայՊէօյիւքտէրէլի շոգենաւին նաւամատոյցը Սթէֆանաքի ծխավաճառին քով, Պէշիքթաշ Քիլիսէ մէյտանին գազինօճի Ալիքսանին քով, Բերա Թագսիմ 54 Թիւ շարաւ վաճառ. Հաճի Սարիմի քով եւ ուր ամեն տեղ։ 392

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱՆ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԼՈՒՏ ԻՒՂ
Իփոֆոսֆիթ որ շալ և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթէ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ հիպոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաձութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի զլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Ընդհանուր ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս, ՀԱՆՏԸՐ ԵՒ ՀԱՐԲԷԼ

Գինի գոյնի զդեցութիւն և թարմութիւն դէմքին տալու համար միայն (Փուտր) գործածեցէք։

La VELOUTINE

պատրաստուած
CHles FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՔՈՆԵԱՔ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

[illegible]

Pierre Apery (Constantinople) Chimiste expert assermenté près la Municipalité du VIe cercle et des Consulats d'Autriche Hongrie, de Grèce et d'Allemagne.

Օթ. Բուսօփուլօս. օգնական դասատու Քիմիագիտութեան ազգային համալսարանին եւ զինուորական նաւային վարժարանին։

Սփ. Ա. Իզօնոմ՛տիս. Քիմիագէտ եւ օգնական դասատու համալսարանին։

Տ. Օրֆանիտիս. դասատու համալսարանի եւ նախագահ բժշկական խորհրդոյն։

Թ. Աֆէնտուլիս. դաս. համալս. եւ Տնօրէն Պիրէայի Համ. հիւանդանոցի։

Ե. Դարամ՛ցա. դաս. համալս. եւ Տնօրէն Աթէնքի զործնական բժշկութեան։

Մ. Հաճիմիխա՛լիս. դաս. համալսար։

Տ. Դօ՛ստուշաս. դաս. համլս. եւ Տնօրէն Մանկաբարձական վարժարանին։

Ա. Զին՛նի. դաս. համալ. անդամ Մանկաբուժական ժողովոյն, բժիշկ Մանկաբուժարանին յԱթէնս եւ անդամ Եւրոպիոյ զանազան գիտական ընկերութեանց։

Ի. Ղալվա՛նիս. դաս. համլ. Տնօրէն վիրաբուժ. «էլպի՛ս» հիւանդանոցին։

Է. Գալլիոնճիս. օգ. դաս. վիրաբուժութեան.

Ալ. Սգո՛ւֆօս. բժշկապետ զօրաց։

Ե. Լաղուտաքիս. բժշկապետ նաւ. զօրաց։

Ն. Բէզօփուլօս. դաս. ախտաբանութեան։

Է. Ֆօգա՛ս. բժիշկ եւ անդամ բժշկ. ընկերութ.

Է. Գամպա՛նիս. բժիշկ թագ. արքունեաց։

Ն. Քս. Տէլաբօրթա. դաս. համալս։

Սփ. Գօնտօլէ՛օն, Տնօր. վիրաբժ. գիտ.

Էսթ. Տամուլիա՛նօս. Տնօրէն զինուորական շտեմարանին դեղօրէից։

Էլ. ․րի՛ցաս. դեղ. նաւային զօրանոցի.

Ն. Փասթա՛քիս. բժիշկ ի Քիոս։

Ա. Է. Ա. Դոմանօս փաշա. բժշկապետ արքունեաց խոհվի յեգիպտոս։

Ե. Զանկարօ՛լաս. բժշկապետ Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցի եւ անդամ միջազգային առողջ ընկերութեան Եգիպտոսի եւ Փարիզու բըժշկական Ակադեմիայի։

Ն. Մօսխա՛դօս. Տնօրէն Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցին։

Զամպաքօ՛ս փաշա. բժիշկ ի Կ. Պոլիս։

(Կան նաեւ բազում այլք յայտագիրներ և կարծիքներ թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին նշանաւոր բժշկաց և քիմիագիտաց կողմէն որք զանց առնուած են։)

ԲՆԱԼՈՒԾԱՐԱՆ ՓԻԷՐ ԱՓԷՐԻԻ
Թիւ 2,164

Փիէր Ափէրի Քիմիագէտ իրազեկ եւ երդմնեալ պաշտօնեայ Քաղաքապետութեան, եւ Աւստրիոյ, Գերմանիոյ եւ հելլենական հիւպատոսարանաց։

ՏԵԱՐՔ Ս. Ի. եւ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ
ի Պիրէայ հրապարակ Ապօլօնի

Զենէ պատրաստեալ քոնեաքը քիմիական բնալուծութեան ենթարկելով գտանք հետեւեալները.

ԲՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՐՔ

Պարունակեալ քանակութիւն իւրաքանչիւր լիտրի 775 խորանարդ հարիւրամեդր.—Տեսք յստակ.—Գոյժ թեթեւ թթու.—Հոտ հաճելի եթերի նման.—Համ կիզիչ եւ ախորժելի.—Դոյն ոսկեդեղին.—Կազմութիւն հոսուն եւ փոքր ի շատէ անհաստատ.—Մրուր ոչինչ.—Խտութիւն 0,939—15° ամփեան։

Աստիճանք.	Ե. Լուսսաք	43, 5—15°	
»	Դարթիէ	17,50—15°	
»	Վօմէ	18,00—15°	
Եռացում.		83	

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բնական խաղողի գինի 43,40—100,00—ջուր 55,00—100,000.—Շաքարեղէն թանին. Նիւթական տարր 1,50—100,000։

Սէվալիէ, Շաթօ, Վիտէրիալ, Ստէյնէր, Յալէ, Մօլիէր եւ Ստէյնէն ցոյց տրուած եղանակներու հետեւելով՝ ընդունայն աշխատեցանք ձեր պատրաստած ԴՕՆԵԱՔԻն մէջ օտար նիւթեր գտնելու։

Մեր խուզարկութիւններէ բացայայտ կ'երեւի որ ձեր ԴՕՆԵԱՔը ոչ մի օտար ցքի կամ ներկիչ նիւթ կը պարունակէ եւ ոչ արհեստական համեմներ, այլ խաղողի հարազատ գինիէն պատրաստեալ է, որով ջերմապէս կը յանձնարարեմք ամեն կամեցողին լաւ ԴՕՆԵԱՔ ունենալու։

ի Կ. Պոլիս 11/23 սեպտ. 1891
Փ. ԱՓԷՐԻ

Թիւ 1,203

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Գ. Գ. Մէթաքսաս եղբարց հրաւիրանօք ի Պիրէայ գտնուած զօնեաքի գործարաննին այցելեցի եւ հոն պատրաստեալ ըմպելիին նախնական նիւթերը քննելով գտայ թէ խաղողի ցքին կը հանուի 1890 Lille գաղղիական քաղաքին Warein գործարանին շինած կայլակագործիով եւ գործածեալ գինին «ճերմակ Մօսխա՛թօսն» է. գտայ նաեւ թէ 42 մեծ տակառաց մէջ 85,000 օխա պատրաստի զօնեաք կը գտնուի որ տարիէ մը աւելի շտեմարանեալ է զուտ հելլենական ԳԻՆԻէ եւ որ կը պարունակէ 42,5 % բնական ցքի գինւոյ բոլոր անուշահոտութիւնն ունեցող ։ Ուստի կարող եմ յանձնարարել ի պաշտօնէ Մէթաքսաս եղբարց ՔՕՆԵԱՔը իբր հարազատ հելլենական որ կրնայ մրցիլ գաղղիական հարազատ զօնեաքներուն հետ։

յԱթէնս 4 Օգոստ. 1892
Տ. Կ. ԽՐԻՍՏՈՄԱ՛ՆՈՍ

Դասատու ընդհանուր բնալուծութեան եւ Տեսուչ բնալուծական գործարանին.

Միակ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս, ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՊՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ 815

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, Հ...
Հաստատեալ է Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանք փող.

Դրամագլուխ		Ֆրանք
Պահեստի դրամ	»	
Թղթապանակին մէջ	»	69,24
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Վիէ»	»	114,500,000

Ի. Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունն՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Միլոն Քալֆէրլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 690

ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄՊԱ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն զուտ կաուչուքէ շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդեղէն կերպասէ եւ զուտ կաուչուքէ շինուած խիստ ձեւաւոր և գիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածին 2-3ը կը հինցնեն եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ.

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կշիռ մը եւ գօւրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուէ մուճակ ծախողներու քով. իսկ մանթօները օծիքին ներսի կողմը կը գտնուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Զմիւռնիա Արաստա չուկան, Հանըմզատէ Րիֆաթ էֆ.ի քով և ի Սէլանիկ պէզէսթէն Շուկան գափափ Աչմէտ Մէմիշ Օղլու քով. Կեդրոնատեղին է, Կ.պոլի, պահճէ գաբու փօսթաճի օղլու խան դրան կից Թիւ 13-14 մթերանոցը։ 800 48—45

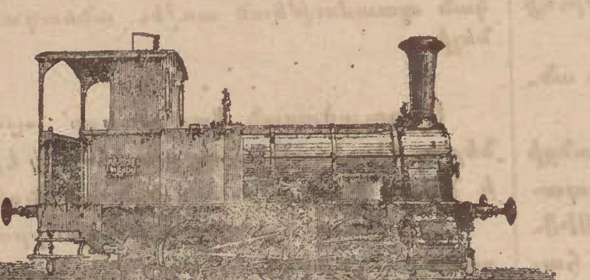

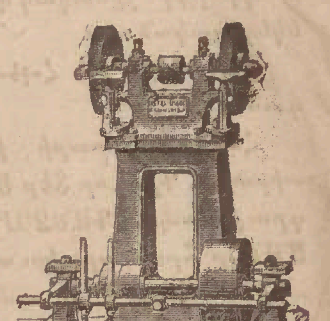
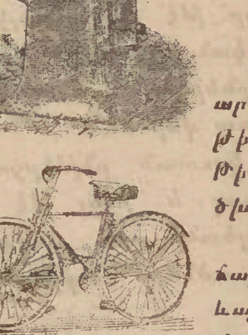

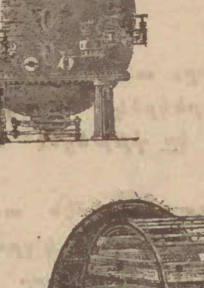

ԷՔՄԷՔՕ ՎԷՌԳԱՆՏ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Մեքենաներու և գերմանական այարհեստական նիւթերու ցուցադրութիւն ի Ղալաթիա, Բերչէմպէ Բազար, Թիճարէթ խան (նախկին կեդրոնատեղի ծխախոտի Րէժիի)

Արհեստական, երկրագործական, ճարտարապետական, նաւային եւայլն, եւայլ ՆԻՒԹԵՐՈՒ Ե ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄ։

Տեղեկութիւնք կը տրուին մեքենաներու ամբողջ գործարաններու գեանգման վրայ։

Ցուցարանին մէջ կը գտնուի միշտ գեղեցիկ մթերք մը զանազան մեքենաներու, ջրհաններու, խողանցքի նիւթերու, գերմանական լինոլէօմի և ուրիշ վաճառքներու։ 798

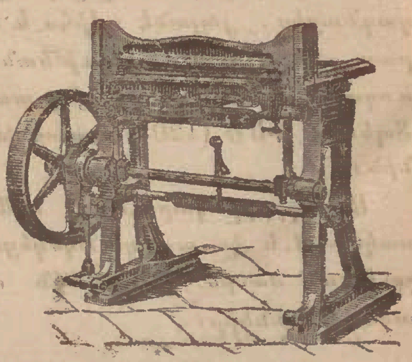

Օ. Վ. ԱՆ ՆԻՒՄԷՌ ԻԽԻ
Ց
ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՕՏՆԱՄԱՆՆԵՐՈՒ
Պ. ԲԱԹՍԻՔԱՔԻՍ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, Թիւ 309

Այս մթերանոցին տէրը, Պ. Բաթսիքաքիս, կը ծանուցանէ իր արգոյ յաճախորդներուն և հասարակութեան թէ տարուան ամեն եղանակներուն իր մթերանոցին մէջ պիտի գտնեն ամեն տեսակ պատրաստ կօշիկներ և թէ գործատուն մը ունի ուր յանձնարարութեամբ կօշիկներ կը պատրաստուին էրիկ մարդերու, կիներու և տղաքներու համար, գործածելով առաջնակարգ նիւթեր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ամենէն համբաւաւոր գործարաններէ եկած եւ իրենց վայելչութեամբը, տոկունութեամբն ու գիներու համեստութեամբը նշաւաւոր։ Յանձնարարութիւնները կը կատարուին արագ եւ կէտ առ կէտ Նոյն հաստատութեան մէջ կը գտնուին նաեւ առաջնակարգ լաստիկներ։ Մէկ այցելութիւն կը բաւէ որպէս զի հասկցուի այս հաստատութեան նիւթերուն գերազանցութեանը։ 8—36

ՏՈՔԹ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշքուէ լինելու արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաստոյգ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1893 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2 ԵՐԵՔՇԱԲԱԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 1894 ՅՈՒՆՎ. 17

Վաափորէն էջնող շոգենաւեր

2 —	Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
2 —	Ենմ.Մէզ,Պէօյ.Թրպ.Ենիք.Մրկ.Ր.Հիս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
2 —	Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.
2 —	Պէյզ.Բշպ.Չպզ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտլ.Վնիք.Չէնկ.Պէյլ.Գզկ.
2 30	Պէյզ.Բշպ.Ենք.Չպզ.Գնլ.Պօյճ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Արն.Չնկ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Իսկ.Պշք.Գապ.
2 45	Ր.Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Բշպ.Չպզ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.
3 15	Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշք.
3 15	Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք.Սթն.Միրկ.Պյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
4 50	Պէյզ.Բշպ.Չպզ.Գնլ.Ա.Հիս.Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշք.
4 5	Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Սթն.Միրկ.Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշք.
5 30	Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Ենիք.Սթն.Միրկ.Պօյճ.ՐՀս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
7 —	Մրկ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արնվ.Չնկլ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Պշք.Իսկ.
7 15	Ենմ.Մէզ.ՊէօյԹրպՊէյզ.Բշպ.Ենք.Միրկ.Գնլ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արն.Չնկ.Պէյ.Օրթ.Գզկ Պշք.Իսկ
7 45	Ա.Ր.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Մրկ.Ր.Հ.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
8 45	Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Բշպ.Չպզ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Չնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.
9 —	Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք.Սթն.Պօյ.Ր.Հս.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշկ.
10 25	Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Մրկ.Ր.Հս.Պէպ.Անվ.Օրթ.Պշկ.

Կամուրջէն Վաափոր մէկնող շոգենաւեր

3 15	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պօյ.Մզպ.Ենմ.Ա.Գվ.
3 20	Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Չնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Չպզ.Բշպ.Պէյզ.
4 5	Գապ.Պշկ.Իսկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Չնկ.Արվ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ.Պզզ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
4 30	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Սթն.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
5 20	Իսկ.Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Չնկ.Արվ.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Չպզ.Մրկ.
5 15	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պօյ.Մզպ.Ենմ.Ր.Ա.Գվ.
6 —	Գապ.Պշկ.Օրթ.Արվ.Պէպ.Ա.Ր.Հս.Մրկ.Ենք.Պզզ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
7 —	Պշկ.Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Չնկ.Արվ.Գնտ.Ր.Հս.Պօյճ.Գնլ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
8 30	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
9 25	Պշկ.Օրթ.Արվ.Գնտ.Ր.Հս.Պօյ.Գանլ.Ենք.Պէզ.Թրպ.Պէյ.Մզպ.Ենմ.
10 5	Գապ.Գզկ.Պէյլ.Չնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Չպք.Բշպ.Պզզ.Թրպ.Մզպ.Ր.Ա.Գվ.
10 20	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Մրկ.Սթն.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
10 50	Գապ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր.Հսք.Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ.Պզզ.Պէպ.Ենմ.զացող շգ.ն պիտի հաղորդակցի.
11 10	Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Չնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Չպզ.Բշպ.Պզզ.
11 20	Պշկ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմս հալէ
11 30	Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Չնկ.Վնք.Պէպ.
12 15	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.